

Uppsökande arbete riktat till vuxna som är eller riskerar att bli hemlösa

Vägledning till socialtjänsten

Uppsökande arbete riktat till vuxna som är eller riskerar att bli hemlösa

Denna publikation skyddas av upphovsrättslagen. Vid citat ska källan uppges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

Publikationen finns som pdf på Socialstyrelsens webbplats. På begäran kan vi ta fram publikationen i ett alternativt format för personer med funktionsnedsättning. Skicka frågor om alternativa format till alternativaformat@socialstyrelsen.se.

Artikelnummer: 2025-1-9415

Publicerad: www.socialstyrelsen.se, januari 2025

Förord

Att leva i akut hemlöshet är en utsatt situation för individen. Det finns personer som lever i akut hemlöshet som inte själva söker stöd och hjälp, även i de fall där deras situation skulle kunna förändras med hjälp av socialtjänstens insatser. För dessa personer kan uppsökande verksamhet spela en stor roll för att motivera och fungera som en länk vidare till behovsanpassade insatser inom socialtjänst och även hälso- och sjukvård. Denna vägledning beskriver vad ett uppsökande arbete inom socialtjänsten kan innebära och hur det uppsökande arbetet kan bedrivas.

Framtagandet av denna vägledning är ett av Socialstyrelsens uppdrag inom regeringens nationella strategi för att förebygga och motverka hemlöshet 2022–2026. Bakgrunden till uppdraget är att regeringen bedömer att det uppsökande arbetet behöver stärkas för att uppnå målet att ingen ska bo eller leva på gatan.

Syftet med vägledningen är att stödja och stärka kommunernas uppsökande arbete riktat till vuxna personer som är eller riskerar att bli hemlösa och som kan ha behov av stöd från socialtjänsten. Mottagare av vägledningen är primärt ansvariga beslutsfattare, chefer och personal som arbetar uppsökande med personer som är eller riskerar att bli hemlösa.

Under framtagandet har myndigheten haft intervjuer och workshops med ett flertal kommuner och uppsökande verksamheter. Socialstyrelsen vill rikta ett stort tack till alla medverkande som generöst delat med sig av sina värdefulla erfarenheter av det uppsökande arbetet!

Ansvariga för vägledningens framtagande har varit projektledaren Sofia Lidén och utredaren Hillevi Andersson. Juristerna Unni Björklund och Tove Silfvréll har deltagit i arbetet. Annika Eriksson har varit ansvarig enhetschef.

Björn Eriksson
Generaldirektör

Innehåll

Förord	3
Innehåll	4
Sammanfattning	6
Det uppsökande arbetet bidrar till målet att ingen ska bo eller leva på gatan	6
Personer i akut hemlöshet har ofta komplex problematik.....	6
Ett individanpassat och flexibelt stöd framhålls av forskning och profession.....	6
Personer i akut hemlöshet kan behöva långsiktigt och flexibelt stöd	7
Det uppsökande arbetet kan behöva anpassas efter lokala behov	7
Inledning	8
Personer i akut hemlöshet.....	8
Regeringens nationella strategi för att motverka hemlöshet	9
Nyttan av uppsökande arbete.....	9
Bostad först är en beprövad modell för att motverka hemlöshet.....	9
Om vägledningen.....	10
Avgränsningar	11
Vägledningens uppbyggnad	11
Arbetet med att ta fram vägledningen.....	11
Begränsat vetenskapligt underlag	12
Kapitel 1. Socialtjänstens uppsökande arbete.....	13
Definition på uppsökande arbete	13
Socialnämndens ansvar för uppsökande arbete.....	13
Personer i akut hemlöshet har ofta komplex problematik	15
Skyldighet att anmäla oro för barn	15
Akut hemlöshet sammanfaller ofta med annan utsatthet	16
Kvinnor som lever i hemlöshet	16
Personer med komplex psykiatrisk problematik	16
Personer med skadligt bruk eller beroende	17
Personer med samsjuklighet	17
Äldre personer som lever i hemlöshet	18
Personer som riskerar att bli av med sitt boende	19
EU/EES-medborgare	20

Personer som är utsatta för sexuell exploatering eller har erfarenhet av sex mot ersättning.....	21
Kapitel 2. Arbetssätt för det uppsökande arbetet	22
Övergripande utgångspunkter och förhållningsätt.....	22
Söka upp och skapa kontakt.....	23
Personers integritet och självbestämmande.....	24
Ansvarsfördelning mellan kommuner.....	25
Vara där målgruppen befinner sig.....	28
Säkerhet	30
Bemötande	31
Ge information om vilket stöd och hjälp som finns att få	37
Påbörja en social förändringsprocess.....	37
Stöd för att tillgodose de basala behoven	37
Stöd kring praktiska hinder	38
Länka till övrig socialtjänst	40
Ge stöd för att upprätthålla förändringsprocessen.....	42
Långsiktiga behov hos målgruppen	42
Kapitel 3. Samverkan.....	44
Samverkan med idéburen sektor	44
Strukturell samverkan	45
Överenskommelse med regionen för vissa grupper	45
Idéburet offentligt partnerskap (IOP).....	45
Effektiv samordning för ökad trygghet (EST).....	46
Samverkan kring individen	47
SIP.....	47
Sekretess vid individsamverkan	48
Kapitel 4. Centrala faktorer i det uppsökande arbetet - en summering.....	50
Referenser.....	52
Bilaga 1 - Metod	57

Sammanfattning

Det uppsökande arbetet bidrar till målet att ingen ska bo eller leva på gatan

Ungefär en av fyra kommuner uppgav att de bedriver uppsökande arbete riktat till personer i akut hemlöshet och 60 procent av kommunerna uppgav att de bedriver uppsökande arbete riktat till personer som riskerar att förlora sitt boende, enligt Socialstyrelsens öppna jämförelser 2023. Regeringen har bedömt att det uppsökande arbetet behöver stärkas för att uppnå målet att ingen ska bo eller leva på gatan [1]. Syftet med den här vägledningen är att stödja och stärka kommunernas uppsökande arbete riktat till vuxna personer som är eller riskerar att bli hemlösa och som kan ha behov av stöd från socialtjänsten.

Personer i akut hemlöshet har ofta komplex problematik

Att leva i akut hemlöshet är en utsatt situation för personen. Personer som befinner sig i akut eller tillfällig hemlöshet har inte sällan en omfattande och komplex problematik. Det finns personer som lever i akut hemlöshet som inte själva söker stöd och hjälp. För dessa personer kan uppsökande verksamhet spela en stor roll för att informera, motivera och fungera som en länk vidare till behovsanpassade insatser inom socialtjänst.

Ett individanpassat och flexibelt stöd framhålls av forskning och profession

Utgångspunkten är att socialtjänsten ska vara tillgänglig för alla som har behov av socialtjänstens stöd och hjälp, oavsett vilka individuella förutsättningar en person har. Personer som lever i akut hemlöshet har inte sällan ett lågt förtroende för myndigheter och kan ha negativa erfarenheter av möjligheten att få hjälp att komma ur sin hemlöshetssituation. För att skapa en högre tillit till samhället rekommenderas i forskning att relationen mellan den uppsökande personalen och personerna de möter bygger på förtroende och ömsesidig respekt. En annan betydelsefull faktor för att personer som lever i hemlöshet ska ta emot hjälp och stöd från myndigheter är att personens rätt till självbestämmande respekteras. Det innebär att den

Uppsökande arbete riktat till vuxna som är eller riskerar att bli hemlösa

Uppsökande verksamheten behöver skapa en förtroendefull kontakt med individen samtidigt som personens självbestämmande respekteras.

Kontinuitet och långsiktighet ökar möjligheterna att kunna bygga tillitsfulla relationer i det uppsökande arbetet. En ändamålsenlig uppsökande verksamhet kännetecknas av att de som arbetar i den anpassar sitt bemötande och sitt stöd efter den individ de möter. Att ha ett flexibelt förhållningssätt och ett personligt engagemang framhålls därför som viktiga komponenter i det uppsökande arbetet snarare än att arbeta utifrån strukturerade metoder.

Personer i akut hemlöshet kan behöva långsiktigt och flexibelt stöd

För att det uppsökande arbetet ska kunna behålla sin legitimitet är det också viktigt att länkningen till andra insatser inom socialtjänsten fungerar. Om det ska vara verksamt att söka upp människor behöver det finnas en beredskap hos andra för att på ett adekvat sätt ta emot personen. För att nå en långsiktig och hållbar förändring är socialtjänstens arbete viktigt för att personer ska kunna få och behålla ett boende, klara sin ekonomi och få en sysselsättning. Stöden kan behöva vara långvariga, flexibla och ofta i samverkan med andra aktörer. En formaliserad och strukturerad samverkan är en väg att samordna arbetet och använda de gemensamma resurserna effektivare, vilket är till gagn för individen.

Det uppsökande arbetet kan behöva anpassas efter lokala behov

Vägledningen bygger på vetenskapliga underlag där sådana varit tillgängliga och på erfarenheter från ett antal kommuner. Vägledningen innehåller inga rekommendationer utan förslag på arbetssätt som socialtjänsten kan lära och inspireras av i sitt uppsökande arbete. Kommuner ser olika ut och det är därför viktigt att det uppsökande arbetet anpassas efter de lokala förutsättningarna och behoven. Det betyder att kommuner bedriver uppsökande arbete på olika sätt och i olika omfattning.

Inledning

Hemlöshet är ett mångfacetterat problem både i Sverige och internationellt. Personer som befinner sig i hemlöshet är en heterogen grupp, det är män och kvinnor i varierande åldrar och med olika livsomständigheter. Orsakerna till hemlöshet kan vara både strukturella och individuella. Exempel på strukturella faktorer som bidrar till att utestänga vissa grupper från bostadsmarknaden är brist på bostäder, hyresnivåer som hushåll med lägre inkomster inte klarar och höga krav för att godkännas som hyresgäst. Skadligt bruk eller beroende, psykisk ohälsa och ekonomisk utsatthet är exempel på individuella faktorer som gör att det kan vara svårt att få eller behålla en bostad [2, 3].

Personer i akut hemlöshet

Drygt 4 400 personer befann sig i en akut hemlöshetssituation under en mätvecka i april enligt Socialstyrelsens nationella kartläggning av hemlösheten 2023. Antalet bör betraktas som ett minimum då alla personer troligtvis inte fångas upp i kartläggningen. Av dessa 4400 personer, var 34 procent kvinnor och 66 procent män. De flesta personerna som var i en akut hemlöshetssituation under mätveckan var 35 år eller äldre. Unga vuxna i åldern 18–24 år var 10 procent av alla personer och 24 procent var i åldersgruppen 25–34 år. Av de personer som befann sig i akut hemlöshet var 66 procent födda i Sverige och 34 procent var födda i ett annat land [3]. Andelen utrikes födda i den totala befolkningen är ungefär 20 procent, detta innebär att personer som är utrikes födda är överrepresenterade när det gäller att befinna sig i akut hemlöshet [4].

Av de personer som var i akut hemlöshet levde 745 personer under mätveckan utomhus, på offentliga platser, i lokaler som garage och källare eller i en bil, tält och husvagn. Ytterligare drygt 1 100 personer vistades tillfälligt på ett härbärke eller akutboende. Nästan hälften av alla personerna som var i akut hemlöshet under mätveckan hade varit hemlösa i mer än ett år, vissa av dem i fler än 10 år. Den akuta hemlösheten är mest förekommande i landets tre största städer, 40 procent av alla personer som var i akut hemlöshet under mätveckan 2023 vistades där [3].

Läs mer om Socialstyrelsens hemlöshetskartläggning 2023

[Kartläggning av hemlösheten 2023. Personer i hemlöshet i behov av socialtjänsten.](#)

Regeringens nationella strategi för att motverka hemlöshet

Under 2022 beslutade regeringen om en nationell strategi för att motverka hemlöshet. Syftet med strategin är att tydliggöra inriktningen för regeringens insatser för att minska antalet vuxna och barn som befinner sig i hemlöshet samt insatser för att förebygga att människor blir hemlösa. Det sker genom flera åtgärder som ska motverka hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden såsom förebyggande och uppsökande arbete, åtgärder mot akut hemlöshet och en satsning på metoden Bostad först. Strategin omfattar även att stärka det sociala perspektivet i samhällsplaneringen [1].

Inom ramen för strategin fick Socialstyrelsen i uppdrag av regeringen att ta fram en vägledning för att stödja och stärka kommunerna i det uppsökande arbetet som är riktat till vuxna som är eller riskerar att bli hemlösa och kan ha behov av stöd från socialtjänsten. Bakgrunden till uppdraget är att regeringen bedömer att det uppsökande arbetet behöver stärkas för att uppnå målet att ingen ska bo eller leva på gatan [1].

Nyttan av uppsökande arbete

För grupper som inte själva söker stöd spelar uppsökande verksamhet en särskilt stor roll för att motivera och fungera som en länk vidare till behovsanpassade insatser inom socialtjänst och hälso- och sjukvård. Det finns personer som lever i hemlöshet som har en misstro mot myndigheter och som inte själva söker samhällets stöd. De kan sova utomhus eller i offentliga utrymmen och använder inte de boendelösningar som finns. Det kan bero på flera olika saker såsom brist på kunskap, tillit eller tidigare negativa erfarenheter. Då kan det vara av vikt att socialtjänsten gör sig mer tillgänglig för dessa grupper genom att till exempel aktivt söka upp dem för att kunna informera och erbjuda stöd [1].

Ungefär en av fyra kommuner uppgav 2023 att de bedriver uppsökande arbete riktat till personer i akut hemlöshet. Samtidigt uppgav 60 procent av kommunerna att de bedriver uppsökande arbete riktat till personer som riskerar att förlora sitt boende, enligt Socialstyrelsens öppna jämförelser 2023 [5].

Bostad först är en beprövad modell för att motverka hemlöshet

Bostad först är en beprövad modell för att motverka hemlöshet som bland annat rekommenderas i Socialstyrelsens nationella riktlinjer för vård och

Uppsökande arbete riktat till vuxna som är eller riskerar att bli hemlösa

stöd vid missbruk och beroende samt riktlinjer vid schizofreni och schizofreniliknande tillstånd. I regeringens nationella strategi för att motverka hemlöshet anges att det tredje delmålet i strategin är att Bostad först bör införas nationellt [1].

Det finns ett vetenskapligt stöd för att modellen Bostad först fungerar både för att bryta hemlöshet och för att förbättra livssituationen för de som får insatsen. Bostad först har bevisat goda effekter när det gäller kvarboende jämfört med t.ex. den traditionella boendetrappan. Kvarboendet är på 80 procent i olika forskningsstudier världen över. I studier som gjorts i Sverige kan man se att Bostad först är lika effektiv här [6].

Modellen Bostad först skapades för att hjälpa personer med komplex problematik i behov av mycket stöd för att ta sig ur långvarig och/eller återkommande hemlöshet. Det kan handla om personer i hemlöshet som har allvarliga psykiska sjukdomar eller psykisk ohälsa i kombination med skadligt bruk och beroende eller andra psykosociala problem [6].

I Bostad först ser man bostaden som ett medel och inte som ett mål, att bo ses som en förutsättning för att andra eventuella problem ska kunna åtgärdas och bostaden blir en startpunkt. Detta i jämförelse med den mer traditionella boendetrappan, där tanken att den hemlösa personen behöver träna så man tillslut är redo att bo, man kvalificerar sig steg för steg för att tillslut nå målet om ett eget kontrakt på den ordinarie bostadsmarknaden [6].

Läs mer om Bostad först

[Modellen Bostad först - Kunskapsguiden](#)

Om vägledningen

Syftet med denna vägledning är att stödja och stärka kommunernas uppsökande arbete riktat till vuxna personer som är eller riskerar att bli hemlösa som en del i deras arbete att motverka hemlöshet. Målet med vägledningen är att öka kunskapen i kommunerna om vad ett uppsökande arbete kan innebära och hur det uppsökande arbetet kan bedrivas. Det finns många aspekter att beakta i ett uppsökande arbete och kommunerna kan komma att behöva anpassa arbetet efter sina lokala förutsättningar. Det gör att vägledningen är av relativt generell karaktär och kommunerna behöver själva ta ställning till vad i vägledningen som är mest relevant för den egna verksamheten.

Mottagare av vägledningen är primärt ansvariga beslutsfattare och personal som arbetar uppsökande med personer som är eller riskerar att bli hemlösa. Vägledningen riktar sig både till kommuner som redan har en uppsökande verksamhet och till kommuner som vill starta upp en uppsökande verksamhet.

Avgränsningar

Vägledningen har avgränsats till socialtjänstens arbete med att söka upp människor som är eller riskerar att bli hemlösa och som kan behöva stöd av socialtjänsten. Vägledningen har därutöver avgränsats till målgrupper som omfattas av rätt till bistånd i enlighet med socialtjänstlagen. I de fall där Socialstyrelsen tagit fram andra vägledningar kring områden som berör det uppsökande arbetet riktat mot personer som är eller riskerar att bli hemlösa hänvisas i första hand till dessa. Detta gäller till exempel socialtjänstens arbete med att förebygga avhysningar och socialtjänstens ansvar när det kommer till EU/EES-medborgare.

Vägledningens uppbyggnad

Vägledningen är indelad i fyra kapitel där det första kapitlet ger en definition av uppsökande arbete och en beskrivning av socialnämndens ansvar för att bedriva ett uppsökande arbete. I denna del lyfts olika sorters utsatthet som kan sammanfalla med hemlöshet och som kan vara viktigt för uppsökare att ha kunskap om.

Det andra kapitlet belyser inledningsvis övergripande utgångspunkter och förhållningssätt som kan vara av vikt för ett framgångsrikt uppsökande arbete. Därefter är kapitlet indelat i tre delar som utgår från de huvudsakliga arbetsuppgifter som forskningen definierat att det uppsökande arbetet vanligtvis består i.

Det tredje kapitlet beskriver samverkan, både ur ett individperspektiv och på en strukturell nivå. Här beskrivs också vad som gäller juridiskt kring sekretess vid samverkan.

Det fjärde och sista kapitlet innehåller en summering av centrala faktorer och viktiga områden i det uppsökande arbetet.

Arbetet med att ta fram vägledningen

I arbetet med att ta fram denna vägledning har Socialstyrelsen:

- Genomfört individuella intervjuer med representanter från 16 kommuner. I intervjuerna har en eller flera yrkesverksamma med olika befattningar och roller deltagit. Intervjuerna syftade till att undersöka hur det uppsökande arbetet bedrivs idag samt vilka framgångsfaktorer och utmaningar som kommunerna upplever i sitt uppsökande arbete.
- Genomfört gruppseminarier med representanter från samma 16 kommuner. Vid varje seminarietillfälle deltog yrkesverksamma från tre till fyra kommuner. Fokus förseminarierna var att få fram kommunernas behov av vägledning samt önskemål om vägledningens form.

Uppsökande arbete riktat till vuxna som är eller riskerar att bli hemlösa

- Genomfört dialog med Socialstyrelsens råd för frågor om missbruk och beroende i syfte att inhämta erfarenheter från ideella organisationer. Dels om organisationernas eventuellt egna uppsökande arbete och dels deras upplevelser av socialtjänstens uppsökande arbete.
- Genomfört en litteratursökning och tagit del av relevanta rapporter på området i syfte att inhämta aktuellt kunskapsläge.
- Haft dialog med Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) om aktuellt kunskapsläge inom uppsökande arbete samt tagit del av resultatet av tidigare frågeställningar som Socialstyrelsen ställt till SBU inom närliggande områden.

Mer detaljer kring arbetet med att ta fram vägledningen finns i en metodbilaga i slutet.

Begränsat vetenskapligt underlag

Utifrån den litteratursökning som Socialstyrelsen genomfört kan konstateras att det vetenskapliga underlaget som specifikt studerat uppsökande arbete riktat till målgruppen vuxna personer som lever i hemlöshet är begränsat. En sammanfattning och beskrivning av sökningen och dess resultat finns i metodbilagan.

Kapitel 1. Socialtjänstens uppsökande arbete

Definition på uppsökande arbete

Uppsökande arbete definieras inte i socialtjänstlagen (2001:453), SoL och har som metodbegrepp inte fått särskilt mycket utrymme i litteraturen. Andersson (2010) har i forskningscirkel försökt att ringa in arbetet och lyfter bland annat fram denna definition; ”Uppsökande arbete är att ta emot, vägleda och stödja socialt utsatta personer i stadens rum så att dessa kan bistås med adekvat hjälp.” En annan definition som har formulerats med utgångspunkt från samma forskningscirkel var: ”Uppsökande arbete är en kontaktskapande och resursförmedlande social verksamhet som riktas till grupper, vilka ofta är svåra att nå med andra medel och som behöver ges stöd på ett lättillgängligt sätt i miljöer och sammanhang, vilka uppsökaren själv inte organiserar eller kontrollerar” [8].

Uppsökande arbete kan rikta sig till olika grupper och utföras i skilda miljöer. Det som framförallt skiljer det uppsökande arbetet från det sociala arbete som bedrivs på till exempel ett socialkontor, är att det sker i ett sammanhang som uppsökaren själv inte organiserar eller kontrollerar. Det uppsökande arbetet består av tre huvudsakliga arbetsuppgifter:

- Söka upp och skapa kontakt
- Påbörja en social förändringsprocess
- Ge stöd för att upprätthålla förändringsprocessen [9].

Den här vägledningen är uppbyggd kring dessa tre huvudsakliga arbetsuppgifter.

Socialnämndens ansvar för uppsökande arbete

I socialtjänstlagen framgår det att det hör till socialnämndens uppgifter att genom uppsökande verksamhet och på annat sätt främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden. När det är lämpligt ska nämnden samverka med andra samhällsorgan och med organisationer och andra föreningar.¹ Den uppsökande verksamheten innebär bland annat att upplysa om socialtjänsten och erbjuda hjälp till grupper och enskilda.² Den uppsökande verksamheten ska särskilt inrikta sig på enskilda och grupper som av olika

¹ 3 kap. 1 § SoL och 3 kap. 4 § SoL

² 3 kap. 4 § SoL

orsaker kan antas behöva stöd och hjälp av socialtjänsten.³ Socialnämnden har även ett uppdrag att sprida kunskap om skadeverkningar av missbruk och om de hjälpmöjligheter som finns.⁴

3 kap. 1 § SoL

Till socialnämndens uppgifter hör att:

- göra sig väl förtrogen med levnadsförhållandena i kommunen,
- medverka i samhällsplaneringen och i samarbete med andra samhällsorgan, organisationer, föreningar och enskilda främja goda miljöer i kommunen,
- informera om socialtjänsten i kommunen,
- genom uppsökande verksamhet och på annat sätt främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden,
- svara för omsorg och service, upplysningar, råd, stöd och vård, ekonomisk hjälp och annat bistånd till familjer och enskilda som behöver det.

3 kap. 4 § SoL

- Socialnämnden skall i den uppsökande verksamheten upplysa om socialtjänsten och erbjuda grupper och enskilda sin hjälp. När det är lämpligt skall nämnden härvid samverka med andra samhällsorgan och med organisationer och andra föreningar.

Socialtjänstens uppsökande verksamhet kan innehålla allt från informationsspridning till aktivt uppsökande arbete som riktar sig till olika grupper och verksamheter med utgångspunkt i lokala behov och förutsättningar. I den uppsökande verksamheten ingår ofta uppgifter som att informera om vilka hjälpmöjligheter som finns, att motivera personerna att ta emot stöd och hjälp samt fungera som en länk till behovsanpassade insatser. Arbetet kan också innebära att kartlägga och informera socialtjänsten om situationen i kommunen gällande personer med osäkra boenden [2].

I lagrådsremissen En förebyggande socialtjänstlag för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter lyfts behovet av en socialtjänst som är förebyggande och lätt tillgänglig. Det uppsökande arbetet nämns som en verksamhet som har betydelse för att skapa tillgänglighet också för de som har negativa erfarenheter av myndighetskontakter eller som saknar kunskap om verksamheten. Att söka upp kan vara en av kommunens åtgärder som underlättar för den enskilde att ta och ha kontakt med socialtjänsten.

³ Se prop. 1979/80:1 sid. 528

⁴ Se 3 kap. 7 § SoL

Personer som har låg kunskap kring hur de kommer i kontakt med socialtjänsten eller som av olika skäl inte vill eller vågar ta kontakt får större tillgänglighet till stöd och hjälp om socialtjänsten blir mer synlig och befinner sig där de är [10, 11].

Personer i akut hemlöshet har ofta komplex problematik

Socialtjänsten arbetar i större utsträckning med personer i akut eller tillfällig hemlöshet som har omfattande sociala problem och i mindre utsträckning med personer som är hemlösa av strukturella orsaker visar resultaten i 2023 års hemlöshetskartläggning. Beroendeproblematik, psykisk ohälsa och brist på stadigvarande inkomst var de vanligaste faktorerna som uppgavs ha lett till personernas hemlöshet. För framförallt kvinnor uppgavs därutöver även utsatthet för våld i nära relation som en bidragande orsak till deras hemlöshetssituation. Både kvinnor och män uppfattades behöva stöd för sin beroendeproblematik, sin psykiska och sin fysiska ohälsa samt stöd kopplat till arbetslöshet och skulder samt betalningsanmärkningar. Många av personerna i akut hemlöshet har därmed behov av stöd både från socialtjänsten och hälso- och sjukvården och har av flera skäl svårt att få ett hyreskontrakt på egen hand [3].

Läs mer om Socialstyrelsens hemlöshetskartläggning 2023
[Kartläggning av hemlösheten 2023. Personer i hemlöshet i behov av socialtjänsten.](#)

Skyldighet att anmäla oro för barn

Anställda i vissa myndigheter och verksamheter som kommer i kontakt med barn är skyldiga att genast anmäla misstankar om att barn far illa till socialtjänsten.⁵ Det kan förekomma att barn som på olika vis befinner sig i utsatta situationer påträffas i det uppsökande arbetet. Att anmäla sin oro för ett barn är ett sätt att ta ansvar för barnet. Den som anmäler sin oro behöver inte vara säker på att barnet far illa, det räcker med en misstanke. Det är socialtjänstens myndighetsutövande del för barn och unga som ska utreda barnets situation och bedöma om barnet behöver skydd eller stöd [12].

Läs mer om anmälningskyldighet
[Till dig som är skyldig att anmäla oro för barn, Socialstyrelsen.](#)

⁵ 14 kap. 1 § SoL

Akut hemlöshet sammanfaller ofta med annan utsatthet

Att leva i akut hemlöshet är en utsatt situation i sig, men det kan ofta sammanfalla med annan utsatthet. Uppsökare som arbetar riktat mot vuxna som är eller riskerar att bli hemlösa kan därför möta människor med olika bakgrunder och svårigheter. Det här avsnittet syftar till att belysa olika livssituationer som kan sammanfalla med akut hemlöshet och därmed riskera att öka personens utsatthet.

Kvinnor som lever i hemlöshet

Kvinnor som lever i hemlöshet är en särskilt utsatt grupp i flera avseenden [13]. Forskning visar att kvinnor i hemlöshet oftare lider av psykisk ohälsa, jämfört med män i hemlöshet. Kvinnor är till exempel överrepresenterade när det gäller schizofreni och personlighetsstörningar [14]. Detta visar sig även i Socialstyrelsens hemlöshetskartläggning från 2023, där psykisk ohälsa var den vanligaste uppgivna bidragande faktor till kvinnors hemlöshetssituation [3].

Forskning visar även att risken för våldsutsatthet ökar för kvinnor som lever i hemlöshet, i synnerhet om de har en problematik med skadligt bruk eller beroende [15, 16].

En högre andel av kvinnorna som uppgavs leva i hemlöshet i Socialstyrelsens hemlöshetskartläggning 2023 har barn jämfört med männen, 42 procent av kvinnorna jämfört med 23 procent av männen. Dessa siffror gäller dock alla hemlöshetssituationer sammanslagna och inte enbart kvinnor i akut hemlöshet [3].

Personer med komplex psykiatrisk problematik

Komplex psykiatrisk problematik kan uppstå vid ett flertal psykiatriska diagnoser, till exempel psykossjukdomar, affektiva syndrom, ångestsyndrom, beroendesjukdom och ätstörningar. Det kan också innebära att flera olika psykiatriska tillstånd förekommer samtidigt hos en person, eventuellt också i kombination med social utsatthet. Personer med komplex psykiatrisk problematik har stort behov av samordnade insatser från olika samhällsfunktioner, inklusive från hälso- och sjukvården och socialtjänst, samtidigt som de själva ofta har svårt att själva sköta dessa typer av kontakter [17]. Vid svår psykisk sjukdom kan det vara svårt för personen att ta en aktiv roll i sin vård och behandling på grund av bristande sjukdomsinsikt, kognitiva nedsättningar, svårigheter att ta initiativ och fatta

beslut samt bristande information om sina rättigheter och vårdplanering [18].

Personer med långvarig psykisk ohälsa kan ha en utsatt situation i samhället där många lever i ekonomisk utsatthet, social isolering och exkludering [19]. Personer med schizofreni eller schizofreniliknande tillstånd kan ha svårt att klara av ett självständigt hemliv och har ofta dålig ekonomi. Det kan leda till att individen inte förmår att behålla sin bostad. Personer i hemlöshet har sämre förutsättningar att följa sin behandling och riskerar i större utsträckning att återinsjukna i sin psykiska sjukdom [20].

Personer med skadligt bruk eller beroende

Personer som har ett skadligt bruk eller beroende är en grupp som har en ökad risk för avhysning och hemlöshet. Personer med problem relaterade till alkohol eller narkotika kan av flera olika skäl ha svårt att upprätthålla en stabil boendesituation. Omvänt så riskerar också personer som lever i osäkra boendesituationer att utveckla ett skadligt bruk eller beroende. Riskfaktorer för skadligt bruk eller beroende och hemlöshet är liknande, och resultatet blir ofta att det uppstår ett mönster där personens problem förstärker varandra på ett negativt sätt. Samtidigt är ett stabilt boende ofta en förutsättning för att kunna delta i behandling och för att komma ifrån en beroendeproblematik [21].

Personer med samsjuklighet

Att ha ett skadligt bruk eller beroende av alkohol eller narkotika och samtidigt ha något eller några andra psykiatriska tillstånd är en vanlig form av samsjuklighet. Jämfört med personer som endast har en diagnos har personer med samsjuklighet ofta högre svårighetsgrad i sjukdomstillstånden och fler psykosociala problem, till exempel arbetslöshet, hemlöshet, social isolering och kriminalitet. Personer med samsjuklighet upplever lägre livskvalitet och har ökad sannolikhet för tidiga dödsfall, inklusive suicid [22].

Personer med samsjuklighet som också lever i hemlöshet är en sådan grupp som många gånger kan ha ett omfattande behov av vård, stöd och behandling från flera olika myndigheter och verksamheter samtidigt. Det innebär att vissa personer i denna grupp kan behöva hjälp att samordna sina vård- och stödåtgärder [21].

Samordning med Case management rekommenderas för personer med samsjuklighet

Case management är ett samlingsnamn för insatser riktad till vuxna med allvarliga psykiska funktionsnedsättningar som samordnar vården för att de

Uppsökande arbete riktat till vuxna som är eller riskerar att bli hemlösa

ska kunna leva ett så självständigt liv som möjligt. Den ursprungliga målgruppen var vuxna personer med allvarliga psykiska funktionshinder såsom schizofreni, annan psykos eller personlighetsstörning. Idag används insatsen även vid allvarliga beroendeproblem [26].

Case management i två olika modeller rekommenderas i Socialstyrelsens nationella riktlinjer för missbruk eller beroende samt i de nationella riktlinjerna vid schizofreni och schizofrenilikande tillstånd [26].

Läs mer om Case management

[Nationella vård- och insatsprogram \(vardochinsats.se\)](https://vardochinsats.se)

[Case management - Socialstyrelsen](#)

Äldre personer som lever i hemlöshet

Äldre hemlösa är en heterogen grupp som har olika bakgrunder och orsaker till hemlösheten. En del personer i den äldre gruppen har varit hemlösa under en stor del av sitt liv, medan andra har blivit hemlösa sent i livet. De tre främsta orsakerna till hemlösheten bland personer som var 65 år eller äldre var skadligt bruk eller beroende, psykisk ohälsa och avhysning, i Socialstyrelsens hemlöshetskartläggning 2023 [3].

Äldre personer har uppmärksammats som en riskgrupp för avhysning på grund av till exempel åldersrelaterade kognitiva nedsättningar som kan leda till en oförmåga att betala räkningar, även om ekonomiska medel finns. En annan konsekvens av åldrande kan vara att personen inte längre klarar av att sköta sin bostad så att sanitära olägenheter uppstår [27]. Tidigare forskning har pekat på att ungefär hälften av den äldre hemlösa befolkningen först blev hemlösa efter 50 års ålder, vilket understryker behovet av att i första hand arbeta med att förebygga hemlöshet samt att bättre förstå olika vägar in i hemlöshet bland äldre vuxna [28].

Det är vanligare att personer i den äldre gruppen bedöms ha ett större behov av stöd kring sin fysiska och somatiska hälsa, jämfört med de yngre målgrupperna, visar hemlöshetskartläggningen 2023. Behovet av vård för den somatiska hälsan stöds också av forskning som bland annat har visat att människor som upplever långa perioder av hemlöshet åldras snabbare med tidig debut av geriatriska tillstånd och ökad överdödlighet [29, 30].

Personer som riskerar att bli av med sitt boende

För att kunna förebygga att fler personer blir hemlösa är det viktigt att även se till gruppen som riskerar att förlora sitt boende. Det kan vara personer som lever under osäkra boendeförhållanden, såsom korttidskontrakt, som hyr olovligt i andrahand eller som är inneboende med kortare överenskommelser. Det kan också vara personer som riskerar att bli avhysta från sitt boende på grund av till exempel obetalda hyror eller störningar.

Få händelser skapar en så stor risk för hemlöshet och en försvagad position på bostadsmarknaden som att bli avhyst. Personer som en gång blivit avhysta har ofta svårt att komma in på bostadsmarknaden igen [27].

Alla som inte betalar hyran i tid, inte sköter om sin lägenhet, hyr ut sin lägenhet utan värdens godkännande eller som stör sina grannar riskerar att bli avhysta. De hushåll som befinner sig i farozonen för att bli avhysta har ofta svaga nätverk och små ekonomiska ramar. Det handlar framförallt om personer som befinner sig i någon form av ekonomisk eller social utsatthet till följd av våld i nära relation, separation, långvarig arbetslöshet, psykisk eller fysisk sjukdom eller skadligt bruk eller beroende. Långvariga försörjningsproblem kan medföra ekonomiska svårigheter som kan leda till att personer och familjer får svårt att få vardagsekonomin att gå ihop [27].

Socialtjänsten har en viktig roll när det gäller stöd och insatser för att förebygga avhysningar från bostäder. Att förebygga avhysningar är en betydelsefull del i samhällets samlade insatser mot hemlöshet [27].

Även barnfamiljer berörs av avhysningar. En osäker boendesituation har negativ inverkan på bland annat barns trygghet, hälsa, skolgång och utbildningsresultat. Avhysningar innebär att redan utsatta familjer utsätts för stora påfrestningar som kan komma att följa barnen under lång tid [27].

Läs mer om vräkningsförebyggande arbete

[Kunskapsguiden om att förebygga avhysningar](#)

[Kronofogden om vräkningsförebyggande arbete](#)

Budget- och skuldrådgivning kan vara en insats för personer som riskerar att bli av sitt boende

Budget- och skuldrådgivning kan vara en viktig insats när någon riskerar avhysning på grund av obetalda hyror.

Budget- och skuldrådgivning är en lagstadgad kommunal service där människor kan få ekonomisk rådgivning. Till exempel kan man få praktiska

Uppsökande arbete riktat till vuxna som är eller riskerar att bli hemlösa

råd om hur man ska hantera och prioritera sina skulder. Kommunens uppdrag att tillhandhålla budget- och skuldrådgivning framgår av 5 kap. 12 § SoL.

Budget- och skuldrådgivaren kan också hjälpa till med ansökan om skuldsanering samt eventuell omprövning och överklagan av beslut om skuldsanering.

Läs mer om hjälp vid skuldproblem

[Kunskapsguiden om skuldproblem](#)

EU/EES-medborgare

Den fria rörligheten inom EU har medfört att socialtjänsten i sitt uppsökande arbete kan möta EU/EES-medborgare som saknar arbete och försörjning för sig och sina familjer. Många av dessa har en svår socioekonomisk situation och en del är utsatta för diskriminering i sina hemländer. De lever ofta under utsatta förhållanden även i Sverige. Dessa personer har i regel inte rätt till bistånd enligt socialtjänstlagen som inte är akut, vilket gör socialtjänstens handlingsutrymme mer begränsat [31].

Det uppsökande arbetet kan bidra till att akuta nödsituationer kan avvärijas när vuxna i behov av särskilt stöd påträffas. Många i målgruppen saknar kunskap om hur det svenska samhället fungerar och om möjligheterna att söka hjälp och skydd från polis, socialtjänst, hälso- och sjukvård och frivilligorganisationer. Det uppsökande arbetet kan bidra med att informera denna målgrupp om socialtjänstens och andra aktörers roll och möjligheter att ge stöd [31].

I det uppsökande arbetet är det viktigt att ha kunskap om och vara uppmärksam på att EU/EES-medborgare som lever i utsatthet kan vara offer för människohandel, människoexploatering eller våld i nära relationer [31].

Socialnämnden har ett särskilt utpekat ansvar när det gäller skyddsbehövande som barn, våldsutsatta- eller brottsutsatta personer som vistas i Sverige.⁶ När barn påträffas i olämpliga miljöer behöver barnets situation och eventuella behov av stöd och skydd uppmärksammas särskilt. Kommunens yttersta ansvar för stöd och hjälp gäller för alla barn, oavsett om de har rätt att vistas i Sverige och hur länge de har vistats här.⁷ Det innebär att om socialtjänsten i sitt uppsökande arbete påträffar, eller på annat

⁶ 5 kap. 1 § SoL och 5 kap. 11 § SoL

⁷ Se 2 kap. 1 § SoL

Uppsökande arbete riktat till vuxna som är eller riskerar att bli hemlösa

sätt får kännedom om att ett barn, oavsett legal status, kan behöva stöd eller riskerar att fara illa ska en anmälan om oro göras genast.

Läs mer om EU/EES-medborgare

[Vägledning för socialtjänsten i arbetet med EU/EES-medborgare](#)

Personer som är utsatta för sexuell exploatering eller har erfarenhet av sex mot ersättning

Socialtjänsten kan genom sin uppsökande verksamhet komma i kontakt med personer som har blivit sexuellt exploaterade och personer med erfarenhet av sex mot ersättning [32].

Personer som har erfarenhet av sex mot ersättning och som blir sexuellt exploaterade är en heterogen grupp med varierande behov av stöd och hjälp. De kan ha behov av stöd kopplat till utsattheten, men även inom andra områden [32].

Läs mer om sexuell exploatering, prostitution och människohandel

Du som arbetar i socialtjänsten och möter personer som har erfarenhet av sex mot ersättning kan rådgöra med eller hänvisa till experter. Läs mer om var du kan vända dig på:

[Kunskapsguiden, Sex mot ersättning, Vart kan du vända dig?](#)

[Socialstyrelsens utbildningsmaterial om sexuell exploatering, prostitution och människohandel](#)

[Socialstyrelsens meddelandeblad, Ansöka om uppehållstillstånd för betänketid vid människohandel eller människoexploatering](#)

Kapitel 2. Arbetssätt för det uppsökande arbetet

Detta kapitel belyser arbetssätt och arbetsuppgifter i socialtjänstens uppsökande arbete riktat mot vuxna som lever i hemlöshet. Det uppsökande arbetet syftar till att främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden och att enskilda som inte själva aktivt söker hjälp ändå får det stöd och hjälpen de behöver från socialtjänsten. Uppsökande arbete behöver anpassas efter lokala behov och förutsättningar. Det betyder att kommuner bedriver, och behöver bedriva, uppsökande arbete på olika sätt och i olika omfattning [3]. Kapitlet utgör en generell beskrivning som kan ligga till grund för lokala rutiner.

Kapitlet inleds med ett avsnitt som lyfter övergripande utgångspunkter och förhållningssätt som kan vara av vikt för ett framgångsrikt uppsökande arbete. Därefter är kapitlet indelat i tre delar utifrån de huvudsakliga arbetsuppgifter som forskningen definierat att det uppsökande arbetet vanligen består av:

- Söka upp och skapa kontakt
- Påbörja en social förändringsprocess
- Ge stöd för att upprätthålla förändringsprocessen [2].

Övergripande utgångspunkter och förhållningssätt

Framgångsrik uppsökande verksamhet utmärks ofta av att de som arbetar som uppsökare bygger fungerande relationer med målgruppen, erbjuder stöd och hjälp för att tillgodose de grundläggande behoven samt arbetar för att klienten ska få tillgång till mer varaktig vård, behandling och stödinsatser [34].

En utgångspunkt för socialtjänstens arbete är frivillighet, självbestämmande och integritet.⁸ Utöver frivillighet, lyfter metodlitteraturen att kontinuitet och långsiktighet är två viktiga aspekter för att bygga tillitsfulla relationer i det uppsökande arbetet [35]. Även flexibilitet och personligt engagemang betonas i det uppsökande arbetet snarare än att arbeta utifrån strukturerade metoder [9].

Forskningsresultaten om framgångsfaktorer i det uppsökande arbetet överensstämmer med det som framkommit i de kommunintervjuer som gjorts inför framtagandet av denna vägledning. I intervjuerna framkom en

⁸ Se 1 kap. 1 § SoL och 3 kap. 5 § SoL

samstämmig bild av att följande aspekter upplevs som viktiga för att ha en välfungerande uppsökande verksamhet:

- *Flexibelt och personcentrerat bemötande* – Möjlighet att erbjuda individanpassat stöd utifrån det personen själv önskar. Det kan till exempel handla om hjälp och stöd med praktiska saker som till exempel att ordna en legitimation men också att komma i kontakt med socialtjänsten och hälso- och sjukvården.
- *Kontinuitet i den uppsökande verksamheten* – Det är en fördel när samma personer arbetar i den uppsökande verksamheten länge. Genom att samma personal finns synlig under en längre period gör de sig välkända i området och bland de personer som vistas i utemiljön och som kan behöva hjälp och stöd från socialtjänsten.
- *Engagerad och kunnig personal* – Personal i den uppsökande verksamheten behöver uppskatta att vara ute i den offentliga miljön majoriteten av sin arbetstid och vara genuint intresserad och engagerad i att träffa och skapa relationer med målgruppen där de befinner sig. För att skapa bra förutsättningar för att få kontakt med målgruppen kan uppsökarna behöva befinna sig där målgruppen har sin nattvila vilket kan innebära att arbetstiden också sträcker sig över kvällar och nätter.
- *God samverkan internt och externt* – Den uppsökande verksamheten behöver ha god kunskap om olika samhällsaktörer och samverka både på individ- och strukturnivå. Uppsökaren behöver kunna vägleda personer som behöver kontakt med eller få hjälp av olika aktörer.
- *Tillit inom socialtjänstens organisation* – Ömsesidig tillit och förtroende mellan den uppsökande verksamheten och den myndighetsutövande verksamheten inom socialtjänsten kan underlätta för personer att få den hjälp och stöd de har behov av, även när de har svårt att upprätthålla kontakt och medverka till myndigheternas utredningar.⁹

Söka upp och skapa kontakt

Den uppsökande verksamhet har en viktig roll när det gäller att aktivt söka upp grupper och personer som lever i en utsatt situation och som inte själva söker stöd. Socialtjänstens uppgift inom den uppsökande verksamheten kan till exempel handla om att genom samtal informera om rätten till bistånd enligt SoL, föreslå lämpliga insatser och försöka motivera den enskilde till att ta emot dessa.¹⁰

⁹ Kommunintervjuer

¹⁰ Se JO 1998/99 s. 224

Personers integritet och självbestämmande

Socialtjänstens verksamhet ska bygga på respekt för människors självbestämmande och integritet.¹¹ Den enskilde kan avvisa kontakt med socialtjänsten eftersom uppsökande arbete bygger på frivillighet, både vid hembesök och i offentliga utomhusmiljöer.¹²

Om socialnämnden genom en anmälan eller på annat sätt får kännedom om att en vuxen person far illa och kan behöva stöd kan det uppstå frågor om hur socialtjänsten ska gå tillväga för att komma i kontakt med personen för att ta reda på om denne är intresserad av att ansöka om insatser. I den uppsökande verksamheten ingår att upplysa om socialtjänsten och erbjuda grupper och enskilda sin hjälp.¹³

En fråga som har berörts i lagens förarbeten är hur långt socialtjänsten kan gå i sitt uppsökande arbete utan att den enskildes självbestämmande och integritet inskränks. I förarbetena framhålls att man måste räkna med att det kommer att finnas hjälpbehövande människor som inte önskar ha kontakt med socialtjänsten. Då måste hänsyn till den personliga integriteten få en avgörande betydelse. Den personliga integriteten får dock inte hindra socialtjänsten från att hjälpa människor som befinner sig i nöd.¹⁴

Justitieombudsmannen, JO, har uttalat att socialnämnden kontinuerligt ska väga det intrång i den personliga integriteten som en utredning medför för den enskilde mot de intressen som myndigheten ska tillgodose.¹⁵ I förarbetena framhålls också att om någon annan än den hjälpbehövande personligen uppmärksammar behov av socialtjänstens hjälp och stöd, bör den första åtgärden vara att kontakta den enskilde. Om den enskilde tackar nej till hjälp och stöd, kan någon ytterligare åtgärd som regel inte vidtas av nämnden.¹⁶

Enligt 11 kap. 1 § SoL ska socialnämnden utan dröjsmål inleda utredning om vad som kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden. En utredning kan dock som huvudregel inte inledas mot en vuxen persons vilja, till exempel om den enskilde som riskerar avhysning håller sig undan eller inte vill ha kontakt med socialtjänsten. Däremot kan socialtjänsten bedriva ett aktivt uppsökande arbete för att försöka motivera personen att söka och ta emot hjälp.¹⁷

Ett undantag som kan aktualiseras utifrån uppsökande verksamhet är om nämnden fått kännedom om att det kan finnas skäl att bereda någon tvångsvård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall,

¹¹ 1 kap. 1 § tredje stycket SoL

¹² Se 3 kap. 5 § SoL

¹³ 3 kap. 4 § SoL

¹⁴ Prop. 1979/80:1 s. 170

¹⁵ JO 2019/20 s. 473

¹⁶ Prop. 1979/80:1 s. 400

¹⁷ Jfr 3 kap. 4 § SoL. Mer allmänt om handläggning av ärenden vid risk för avhysning finns i vägledningen -Stöd för socialtjänsten i arbetet med att förebygga avhysningar (2022).

LVM. Nämnden ska inleda utredning när den fått in en anmälan enligt LVM eller på annat sätt fått reda på att någon kan behöva vård enligt LVM.¹⁸ Utredningen ska ske skyndsamt.¹⁹ Nämnden har också ansvar för att utredningen fullföljs.²⁰ I förarbetena till lagen framhålls att socialtjänsten aldrig får passivt invänta att motivationen för förändring ska inställa sig hos en person med skadligt bruk eller beroende. Det krävs aktiva insatser i form av uppsökande verksamhet, förnyade kontakter med dem som avvisat erbjudanden om behandling och ett målmedvetet motivationsarbete.²¹

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har i ett principiellt beslut som rörde socialtjänstens ansvar för att aktivt söka upp personer i missbruk bedömt att om socialtjänsten genom anmälan eller på annat sätt får kännedom om att någon har ett missbruk måste socialtjänsten på olika sätt försöka få kontakt med den person det gäller. Det kan röra sig om allt från att skriva brev och ringa till att söka upp personen där det kan antas att denne befinner sig. Utformningen av kontaktförsöken får bero på omständigheterna i den enskilda situationen. Oavsett vilken kontaktväg som övervägs måste genomförandet ske med stor hänsyn till den enskildes rätt till självbestämmande och integritet. Frågan om en uppsökande åtgärd kan genomföras inom ramen för en förhandsbedömning eller om den innebär en utredningsåtgärd som kräver att en utredning inleds, får nämnden ta ställning till utifrån vad syftet är med kontakten och vad den resulterar, enligt IVOs bedömning.²²

Ansvarsfördelning mellan kommuner

I 2 kap. 1 § SoL anges att varje kommun svarar för socialtjänsten inom sitt område, och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver.

Bosättningskommunens ansvar

En och samma kommun ska så långt det är möjligt ha ett samlat ansvar för stöd och hjälp som den enskilde har behov av. Bosättningskommunen ska därför ansvara för stöd- och hjälpinsatser till den enskilde oavsett om han eller hon vistas i bosättningskommunen eller tillfälligt i en annan kommun.²³

En förutsättning för att bosättningskommunen ska kunna ta sitt ansvar är att det är klarlagt vilken kommun som är den enskildes bosättningskommun. Med bosättningskommun avses enligt 2 a kap. 3 § 1 SoL den kommun där den enskilde är stadigvarande bosatt. Den kommun som den enskilde är

¹⁸ 7 § första stycket LVM. Mer allmänt om utredning enligt LVM finns i handboken LVM – Handbok för socialtjänsten (2021).

¹⁹ 37 § LVM

²⁰ Se prop. 1987/88:147 s. 94

²¹ Se prop. 1987/88:147 s. 19

²² IVO beslut 2019-05-13, dnr 8.5–19847/2018–9

²³ Prop. 2010/11:49, s. 38 ff

stadigvarande bosatt i är i de allra flesta fall också den kommun där han eller hon är eller borde vara folkbokförd enligt folkbokföringsreglerna.²⁴ I de allra flesta fall är vistelsekommunen och bosättningskommunen en och samma kommun.²⁵ Om den enskilde saknar stadigvarande bostad ska dock den kommun till vilken han eller hon har sin starkaste anknytning anses vara bosättningskommun (2 a kap. 3 § 3 SoL). Det kan till exempel gälla personer som är hemlösa eller som flyttar mellan tillfälliga boenden. De ska anses bosatta i den kommun till vilken de har starkast anknytning även om de inte är folkbokförda i den kommunen.²⁶ Vid bedömningen av vilken kommun som är bosättningskommun bör det vara av betydelse var den enskilde har sitt sociala nätverk och vilken uppfattning den enskilde själv har om till vilken kommun han eller hon har sin starkaste anknytning.²⁷

Vistelsekommunens ansvar

Vistelsekommunen är den kommun där den enskilde befinner sig när han eller hon ansöker om stöd och hjälp eller det på annat sätt framkommer att personen behöver stöd och hjälp från kommunen. Grundprincipen är att vistelsekommunen har det yttersta ansvaret. Det yttersta ansvaret innebär att den enskilde alltid ska kunna garanteras omedelbar hjälp oavsett i vilken kommun han eller hon befinner sig när behovet av hjälp inträder (2 a kap. 1 § SoL).²⁸

Vistelsekommunens ansvar är dock begränsat till akuta situationer i de fall det står klart att en annan kommun, bosättningskommunen, har ansvar för stöd och hjälp åt en enskild (2 a kap. 2 § SoL). Om det däremot är oklart vilken kommun som är bosättningskommun har vistelsekommunen ansvar för alla insatser och inte enbart de som är föranledda av den akuta situationen.²⁹ Vistelsekommunen har ansvar till dess det är klarlagt vilken kommun som är bosättningskommun enligt 2 a kap. 1 § SoL, med undantag för situationerna i 2 a kap. 3–5 §§ SoL.³⁰

Vistelsekommunen ska vara garanten för att det alltid finns en kommun som har ett ansvar när inte någon annan har det.³¹ Detta innebär att den kommun som tar emot en ansökan om biståndsinsatser aldrig kan avvisa eller avsluta ett ärende utan att vara överens med en annan kommun om vem som bär det huvudsakliga ansvaret.³²

²⁴Se 6 § folkbokföringslagen (1991:481)

²⁵ Prop. 2010/11:49 s. 85

²⁶ Prop. 2010/11:49 s. 40 och 86. Även vid denna bedömning kan ledning hämtas från praxis i anslutning till 12 § folkbokföringslagen.

²⁷ Prop. 2010/11:49 s. 39 f och 86

²⁸ Prop. 2010/11:49 s. 34 f

²⁹ Prop. 2010/11:49 s. 36 f

³⁰ Prop. 2010/11:49 s. 32 och 85

³¹ Prop. 2010/11:49 s. 32

³² Prop. 2010/11:49 s. 35

Undantagssituationer

- *Placerande kommuns ansvar* - Den kommun som beslutat om ett boende för en enskild i en annan kommun har enligt 2 a kap. 4 § SoL ansvar för alla stöd- och hjälpinsatser enligt SoL som den enskilde kan ha behov av och inte endast de insatser som har samband med det ursprungliga hjälpbehovet (t.ex. placering i skyddat boende, HVB, SÄBO).
- *Folkbokföringskommunens ansvar* under kriminalvård i anstalt eller vård på sjukhus samt inför avslutning av sådan vård – Den kommun där den enskilde är folkbokförd ska enligt 2 a kap. 5 § SoL då ansvara för samtliga stöd- och hjälpinsatser enligt SoL.³³

Vistelsekommunen har dock alltid ansvar i akuta situationer.³⁴

Viktigt om ansvarsdelning mellan kommuner:

- Det yttersta ansvaret omfattar alltid en skyldighet för vistelsekommunen att vidta insatser vid akuta nödsituationer.
- Den kommun som tar emot en ansökan om biståndsinsatser kan aldrig avvisa eller avsluta ett ärende utan att vara överens med en annan kommun om vem som bär det huvudsakliga ansvaret.

Dokumentation inom uppsökande verksamhet

Det finns inga särskilda bestämmelser om dokumentation som gäller för uppsökande verksamhet. Det lagstadgade kravet på dokumentation i 11 kap. 5 § SoL gäller handläggning av ärenden och genomförande av insatser som har föregåtts av ett beslut.³⁵ Information och rådgivning som ges enskilt eller i grupp omfattas inte av dokumentationsskyldighet.³⁶ I de fall rådgivningen övergår till någon form av behandling inom socialtjänsten ska det fattas ett beslut om detta. Både beslutet och den utredning som föregått beslutet ska då dokumenteras.³⁷

Socialnämnden ska utan dröjsmål inleda utredning av vad som genom ansökan, anmälan eller på annat sätt har kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden.³⁸ Att nämnden får kännedom om någonting genom en anmälan eller på annat sätt innebär inte alltid att ett ärende uppkommer. Frågan om nämnden ska inleda en utredning får avgöras från fall till fall vid en så kallad förhandsbedömning.

³³ Prop. 2010/11:49 s. 47

³⁴ Prop. 2010/11:49 s. 36 f

³⁵ I förslag till ny socialtjänstlag som bereds behandlas förslag om att socialtjänsten ska kunna tillhandahålla insatser utan individuell behovsprövning och att dessa insatser kan undantas från dokumentationsskyldigheten.

³⁶ Se prop. 1996/97:124 s. 152

³⁷ Prop. 2004/05:39 s. 31

³⁸ 11 kap. 1 § första stycket SoL

En förhandsbedömning är inte en mindre utredning utan en bedömning av om nämnden ska inleda en utredning eller inte.³⁹ Vid förhandsbedömningar som gäller vuxna får nämnden endast ta kontakt med den enskilde eftersom det anses som en utredningsåtgärd att hämta in uppgifter från andra.⁴⁰ Även ett hembesök eller en annan individuellt inriktad uppsökande åtgärd bör ses som en inledd utredning. Detta får betydelse för att bestämma dokumentationsskyldigheten.⁴¹ Krav på dokumentation för uppsökande verksamhet är därmed beroende av om det är inom ramen för ett ärende eller en beslutad insats.

Läs mer om handläggning och dokumentation

[Handläggning och dokumentation - handbok för socialtjänsten](#)

Till exempel s. 305, avsnitt: Förhandsbedömning som gäller vuxna

Vara där målgruppen befinner sig

Den uppsökande verksamheten behöver befinna sig i de miljöer som personer i behov av socialtjänstens hjälp finns. Hur och i vilken omfattning det uppsökande arbetet bedrivs behöver anpassas efter de behov som finns i kommunen [2]. I de dialoger som Socialstyrelsen haft med representanter från kommunerna framkommer att det uppsökande arbetet bedrivs på olika sätt och i olika miljöer, allt från endast riktade uppsök på indikation till en högt bemannad uppsökande verksamhet även utanför kontorstid i stora delar av kommunens område. Den uppsökande verksamheten kan röra sig i miljöer som till exempel frivilligorganisationers mötesplatser, inne i stadsmiljö, i regionernas verksamheter och vid bosättningar eller andra specifikt utpekade platser. Nedanstående exempel på platser och miljöer som den uppsökande verksamheten kan befinna sig i baseras på erfarenheter från de intervjuade representanterna från kommunerna.⁴²

Organisationer inom civilsamhället

Kommuner kan uppleva att vissa personer som lever i hemlöshet kan ha ett större förtroende för de lokala organisationerna inom civilsamhället och därför föredra att vända sig till deras lokaler eller mötesplatser framför att ta kontakt med socialtjänsten. Socialtjänsten kan samarbeta med de lokala organisationerna inom civilsamhället bland annat för att den uppsökande

³⁹ JO 2016/17 s. 519

⁴⁰ JO 1995/96 s. 312. Jfr prop. 1979/80:1 s. 399–400

⁴¹ Prop. 1979/80:1 s. 400. Mer allmänt om förhandsbedömningar som gäller vuxna finns i handboken Handläggning och dokumentation – handbok för socialtjänsten (2021).

⁴² Kommunintervjuer

verksamheten ska få ytterligare en arena att informera om vilken hjälp och stöd som finns att få hos socialtjänsten.⁴³

Stadsmiljö och offentliga platser

Det är vanligt att uppsökande verksamheter rör sig och försöker vara synliga i stadsmiljöer där många människor samlas. Det kan vara parker och andra offentliga utomhusmiljöer, centrum, torg, bibliotek eller tågstationer. För att den uppsökande verksamheten ska veta vilka platser som tenderar att bli samlingsplatser för personer som lever i en utsatt situation behöver man ha en lokal kännedom. Den lokala kännedomen inhämtas till exempel genom samverkan med andra aktörer i kommunen, genom tips från externa samverkanspartners och allmänheten, men också genom uppsökarnas erfarenhet. Vissa kommuner väljer också att göra egna lokala hemlöshetskartläggningar. Vilka platser som tenderar att bli samlingsplatser i en kommun kan förändras över tid, därför är flera uppsökande verksamheter flexibla i sin planering för vilka områden och platser som de rör sig i.⁴⁴

Regionernas verksamheter

I många kommuner finns det olika typer av verksamheter och mottagningar inom regionens hälso- och sjukvård som riktar sig till personer med beroendeproblematik. Det kan till exempel vara mottagningar för läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende (LARO), beroendemottagningar, sprututbytesprogram⁴⁵ eller vårdcentraler som särskilt riktar sig till personer i hemlöshet.

Besökarna till dessa mottagningar kan vara personer som lever i utsatthet och i hemlöshet och som inte har någon kontakt med socialtjänsten. Flera uppsökande verksamheter etablerar ett samarbete med denna typ av mottagningar i sin kommun, då dessa platser kan vara en arena för att möta en utsatt grupp som kan vara i behov av information om socialtjänstens möjlighet att hjälpa och stödja.⁴⁶

Bosättningar och riktade uppdrag

Det förekommer att personer som lever i social och ekonomisk utsatthet tillfälligt bosätter sig i till exempel skogsområden i närheten av stadsmiljön, på ångar, parkeringsplatser och ibland mitt i staden. Det kan till exempel vara bosättningar i form av tält eller ett provisoriskt bygge, det kan också vara i bilar eller husvagnar. Det förekommer också att personer som lever i

⁴³ Kommunintervjuer

⁴⁴ Kommunintervjuer

⁴⁵ Sprututbytesverksamheter är lågtröskelmottagningar för personer som injicerar droger. Den primära målsättningen med sprututbytesverksamhet är att begränsa smitta och smittspridning, men verksamheterna kan också fungera som en ingång för vården att etablera kontakt, erbjuda råd och stöd kring personernas hälsosituation samt motivera till frivillig vård och behandling.

⁴⁶ Kommunintervjuer

hemlöshet tillfälligt bosätter sig i fastigheter, till exempel i en källare i ett hyreshus.⁴⁷

För att den uppsökande verksamheten ska komma i kontakt med dessa personer i syfte att kunna erbjuda hjälp och stöd behöver informationen om var eventuella bosättningar finns komma den uppsökande verksamheten till känna. Detta kan till exempel ske genom att den myndighetsutövande delen av socialtjänsten hör av sig till den uppsökande verksamheten vid en inkommen anmälan av en vuxen person som lever i en utsatt situation. Det kan också ske genom samarbete med polisen och fastighetsägare i kommunen som kan ha kännedom om olika bosättningsplatser. Att söka upp en bosättning kan ske vid ett tillfälle men det kan också finnas behov av att den uppsökande verksamheten besöker kända bosättningar regelbundet för att se om det finns någon där som kan behöva, och vilja ha, stöd från socialtjänsten. I det fall den uppsökande verksamheten inte hittar någon person på platsen kan ett sätt att försöka komma i kontakt vara att lämna ett brev eller ett visitkort.⁴⁸

Den uppsökande verksamheten kan också arbeta med så kallade riktade uppsök, vilket innebär att den myndighetsutövande delen av socialtjänsten behöver hjälp med att komma i kontakt med en specifik person som det finns oro för.⁴⁹

Säkerhet

Uppsökande arbete utförs i miljöer som den uppsökande verksamheten inte kan kontrollera. Ofta möter dessutom uppsökarna också en målgrupp där det kan finnas en ökad risk för hot och våld.

Arbetsgivare för personal inom socialtjänsten är alltid skyldiga att se till att arbetet kan utföras på ett tryggt och säkert sätt utan risk för ohälsa eller olycksfall. Personalen ska både veta vilka risker som kan finnas och hur riskerna kan undvikas. Att uppsökarnas arbete bedrivs utanför kontorets lokaler innebär att säkerhetsåtgärderna behöver anpassas efter detta.

Här är exempel på några grundläggande frågor som arbetsgivaren, i enlighet med Arbetsmiljöverkets föreskrifter, bör ta ställning till:

- Har var och en av medarbetarna den kompetens som behövs för alla de uppgifter som hon eller han ska utföra?
- Är behovet av fördjupade kunskaper och erfarenheter tillgodosedda inom arbetsgruppen som helhet?
- Har personalen tillgång till stöd för att kunna hantera svåra och komplexa situationer?

⁴⁷ Kommunintervjuer

⁴⁸ Kommunintervjuer

⁴⁹ Kommunintervjuer

- Har personalen tid och utrymme för reflektion, handledning och kompetensutveckling? [36]

Läs mer om Arbetsmiljöverkets föreskrifter
[Arbetsmiljöverkets föreskrifter om systematiskt arbetsmiljöarbete, AFS 2001:1](#)

Erfarenhet från kommunerna vad gäller säkerhet och trygghet i arbetet

I samtal med representanter från de intervjuade kommunerna framkommer att säkerhet är en central fråga där verksamheterna framhåller behovet av tydliga rutiner. Rutinerna kan röra sådant som bilkörning eller annan transport tillsammans med klienter, huruvida man ska använda personlarm, hur och vem man meddelar vart man befinner sig och hur man hjälper varandra om det blir farliga eller trängda situationer samt vilka riskbedömningar man ska göra innan man går ut på uppsök. Riskbedömningarna kan behöva anpassas efter olika typer av uppsök och miljöer.⁵⁰

Uppsökarna arbetar nästan uteslutande i par, och i de kommuner där man bara har en uppsökare går denne oftast ut med en socialsekreterare eller så samarbetar man med en ideell organisation. Flera kommuner lyfter fram att en viktig säkerhetsaspekt är att vara tydlig med sin roll och var man kommer ifrån, flera har därför tydliga profilkläder.⁵¹

En annan aspekt för att undvika situationer som blir våldsamma eller hotfulla är att personalen har rätt kompetens och erfarenhet. De flesta kommuner som deltagit i intervjuerna säger att det behöver vara erfarna personer och att uppsökarna behöver ha förmåga att möta målgruppen på ett adekvat och respektfullt sätt.⁵²

Bemötande

Socialtjänstens bemötande behöver präglas av respekt och lyhördhet och bygga på frivillighet. Mötet mellan personal i den uppsökande verksamheten och personer som lever i en utsatt situation är avgörande för att skapa en förtroendefull relation. Personalen behöver ta till vara personens egna erfarenheter och önskemål, och erbjuda individuellt anpassad information.

⁵⁰ Kommunintervjuer

⁵¹ Kommunintervjuer

⁵² Kommunintervjuer

Delaktighet och respekt är av vikt i alla möten med personer som har kontakt med socialtjänsten [37].

Den uppsökande verksamheten behöver vara inriktad på att ha ett respektfullt och omhändertagande bemötande och undvika att skapa upplevelser av utanförskap, diskriminering och stigmatisering hos personen [38]. Bemötande formas i ett samspel mellan människor och visar den inställning som personer har till varandra genom tal, handlingar, gester, ansiktsuttryck och tonfall. Genom ett gott bemötande och respekt för personen växer tillit fram som underlättar möten mellan socialtjänsten och den person som har behov av stöd [37].

Ett gott bemötande handlar om att ha kunskaper och förmågor som gör att man kan bemöta och kommunicera med personer i kris. Bemötandet är en viktig kvalitetsfaktor för hur personer upplever socialtjänsten. Ett gott bemötande är viktigt för att människor ska vilja och våga söka det stöd som de har behov av [37].

För att även kunna erbjuda de som inte talar svenska ett gott bemötande och en god tillgänglighet till socialtjänsten, kan tillgång till tolk vara viktigt för uppsökare. Genom tolk kan man öka möjligheten att förmedla socialtjänstens intention med kontakten för att undvika missförstånd.

Läs mer om tolk

[Att samtala genom tolk - en kort vägledning, Socialstyrelsen](#)

Bemötande när någon inte vill ha hjälp

Att möta personer som inte vill ha hjälp, kan skapa en frustration hos den som vill hjälpa. I en situation när den uppsökande verksamheten möter en person som tackar nej till hjälp och stöd är det viktigt att försöka lyssna på personen och utforska vad det är som gör att personen tackar nej. Det finns olika skäl till att människor avvisar professionell hjälp. Det kan handla om brist på tillit, dåliga erfarenheter, rädsla, misstänksamhet eller ensamhet.

- Försök utforska bakomliggande orsak till personens beteende.
- Visa respekt för personens inställning men var tydlig med vilket stöd som kan erbjudas och vilka insatser som är möjliga att ansöka om.
- Diskutera för- och nackdelar med personens beteende och erbjud om möjligt kompletterande stöd.
- Ge inte upp direkt när en person tackar nej till hjälp och stöd. Det kan vara bra att ge personen tid att fundera och därefter ge honom eller henne en ny chans att tacka ja till hjälp [39].

Bemötande när någon har suicidtankar

Suicid, det vill säga att ta sitt eget liv, är en avsiktlig självdestruktiv handling som leder till döden. Det är nästan alltid en konsekvens av ett stort lidande som kan orsakas av ett psykiatriskt tillstånd, fysisk sjukdom eller svåra livshändelser. Bakgrunden till suicid är ofta komplex och många gånger förekommer flera samverkande faktorer. De flesta som begår suicid har någon form av psykisk ohälsa. Även skadligt bruk eller beroende av alkohol eller andra substanser kan medföra ökad risk för suicid. Det gäller särskilt om personen har utvecklat sociala problem eller kroppslig sjukdom [40]. Personal i uppsökande verksamhet möter personer som har en svår livssituation och det är vanligt att dessa personer har ett skadligt bruk eller beroende och/eller ett psykiatriskt tillstånd. Det är således viktigt att även personal i socialtjänstens uppsökande verksamhet har kunskap om hur suicid kan förebyggas och hur sårbara människor ska bemötas.

Människor som mår psykiskt dåligt eller tänker på suicid undviker ofta att prata om det eftersom de känner skam eller saknar ord för att beskriva sitt mående. Det kan finnas en rädsla att man förvärrar en persons suicidtankar genom att ta upp frågan om personen funderar på att ta sitt liv. Att inte våga fråga om suicidtankar kan också handla om att det känns för privat och att man är osäker på hur man kan ta upp frågan utan att vara för påträngande. Det kan också finnas en rädsla för att man inte vet vad man ska göra med svaret man får [41].

Det är inte farligt att fråga om suicidtankar, tvärtom kan det hjälpa den som mår dåligt om någon faktiskt lyssnar. Att ställa en fråga i rätt tid kan bidra till att rädda liv. Det starkaste skyddet som finns när man mår dåligt är andra människor som lyssnar, engagerar sig och har en vilja att förstå. Enbart ett möte mellan människor kan förstärka skälen till att leva [41].

- Tänk på att närvaro och engagemang ofta är viktigare än åtgärder.
- Visa förståelse, acceptans och respekt för personens tankar och känslor.
- Berätta att du tar situationen på allvar och ställ gärna kompletterande frågor om det är något du inte förstår.
- Signalera att du finns kvar även om annan expertis behövs.
- Undersök gärna nätverket i vården och privat. Relationer är ofta det starkaste skyddet i ett utsatt läge. Hjälp personen att få kontakt med rätt aktörer om kontakter saknas.
- En person med suicidtankar behöver ofta hjälp från flera aktörer. Med personens samtycke kan du hjälpa personen att få kontakt med rätt instanser.
- Tips på hur frågan om suicidtankar kan ställas:

”Jag ser att du har det svårt och jag blir orolig eftersom jag vet att det är vanligt att tänka på självmord som en utväg då. Hur är det för dig?” [39]

Läs mer om att förebygga suicid inom socialtjänsten

[Webbutbildningen vänder sig till alla som arbetar inom socialtjänsten. Utbildningen handlar om hur du kan samtala med människor som kan ha suicidala tankar.](#)

Bemötande vid aggressivitet

Den som är uppfylld av en stark känsla kan ha svårt att förklara varför. Starka känslor distraherar och försvårar ett bra möte. Aggressivitet kan handla om förtvivlan, ilska, frustration, rädsla, sorg eller besvikelse. Det går ofta att förstå varför en person beter sig aggressivt.

- Försök behålla ditt lugn och var så neutral som möjligt.
- Undvik att argumentera med personen. Det eskalerar ofta situationen.
- Försök ha ett kroppsspråk och ett sätt som lugnar och ger trygghet. Exempelvis är det bättre att stå bredvid en person som är aggressiv istället för framför, och att prata långsammare och med lägre volym.
- Bekräfta känslan du uppfattar för att försöka ta reda på vad som ligger bakom beteendet.
- Om du själv blir rädd i mötet bör du inte ignorera den känslan. Du kan alltid lämna situationen eller avbryta samtalet på annat vis.
- Det är inte oprofessionellt att bli rädd [39, 42].

Bemötande vid schizofreni och liknande tillstånd

Individer med schizofreni eller schizofreniliknande tillstånd kan uppvisa ett avvikande beteende, vilket ställer särskilda krav på ett gott bemötande. En psykos är också ofta skrämmande och traumatiskt för individen. Bemötandet från professionella kan ha en avgörande betydelse för individens möjlighet till delaktighet och återhämtning.

- Lyssna aktivt utan att ifrågasätta.
- Bekräfta personens upplevelse.
- Respektera vad personen upplever och ifrågasätt inte. Försök till exempel inte övertyga om vad som är rätt eller fel, verkligt eller inte.
- Uppträd lugnt och stå kvar.
- Förmedla att du finns där för att lyssna och att du vill förstå.
- Se personen bakom tillståndet.

- Respektera personens integritet.
- Uttryck dig sakligt och tydligt.
- Förmedla hopp.
- Visa empati - förståelse för personens situation. Lyssna och bekräfta att personen har det svårt.
- Försök försiktigt återinföra individen till företeelser i verkligheten. Prova att prata om det du ser här och nu [43].

Bemötande av personer med kognitiva svårigheter

En kognitiv funktionsnedsättning innebär bland annat att personen kan ha svårigheter att genomföra dagliga aktiviteter, hantera sociala situationer, bearbeta information och utifrån det anpassa sina handlingar till den aktuella situationen. Kognitiva funktioner kan vara nedsatta hos personer med flera olika funktionsnedsättningar eller sjukdomar. Några exempel på det är funktionsnedsättningar som autism, adhd och intellektuell funktionsnedsättning samt sjukdomar som schizofreni och demens [44]. Möten med myndigheter innebär ofta utmaningar för personer som har kognitiva svårigheter. Bristande kunskap om funktionsnedsättningar och dess konsekvenser kan leda till att problem och behov inte blir korrekt uppfattade och bedömda. Bemötandet av dessa personer behöver anpassas till deras individuella svårigheter för att säkerställa att de får en likvärdig tillgång till socialtjänsten.

- Förklara kort och konkret varför du söker kontakt och vad din uppgift är.
- Ställ så konkreta frågor som möjligt, så att personen slipper gissa sig till det underförstådda. Undvik öppna frågor som ”Kan du berätta hur du upplever din situation?” eftersom de ofta är svåra att besvara.
- När du ställer en fråga så invänta svaret innan du omformulerar frågan eller ställer en ny. Det kan behövas lite extra tid för personen att tolka frågan och formulera ett svar.
- Kontrollera att du faktiskt har förstått vad personen vill förmedla genom att kort sammanfatta det som du har uppfattat [45].

Lågaffektivt bemötande

Lågaffektivt bemötande kan användas i bemötandet av personer med bristande förmåga till affektreglering för att i stunden förebygga eller minska utmanande beteende. Lågaffektivt bemötande kan användas både i förebyggande syfte och när ett utmanande beteende har uppkommit [46].

Lågaffektivt bemötande innebär att personalen reglerar sina egna affekter, alltså de känslor som de själva visar. Som professionell får man inte bidra till att öka spänningen i en situation, utan att undvika konfrontation. Genom att personalen reglerar sina egna affekter och kontrollerar sitt kroppsspråk, exempelvis avstå från beröring, ögonkontakt eller att stå för nära en person

Uppsökande arbete riktat till vuxna som är eller riskerar att bli hemlösa

som är upprörd, kan de minska spänningen i situationen så att ett utmanande beteende inte triggas igång [46].

Socialstyrelsens vetenskapliga underlag visar att det vetenskapliga stödet för förhållningssättet är otillräckligt. Arbetsättet har mottagits väl i Sverige för olika målgrupper men det saknas ännu dokumentation och utvärdering [47].

Bemötande med samtalsmetoden MI

Motiverande samtal (motivational interviewing, MI) är en samtalsmetod som används i rådgivning och behandling för att underlätta förändringsprocesser. Syftet med MI är att främja motivation och beteendeförändring. Det motiverande samtalet handlar om att hjälpa personen att formulera en egen förståelse av sitt problem, egna argument för förändring, och att stärka dennes beslut och åtagande att genomföra förändringen. Det finns behandlingsmetoder som baseras på dessa principer, men i sig självt är MI snarare ett förhållningssätt för rådgivning [48].

Den uppsökande verksamheten kan använda sig av motiverande samtal som ett förhållningssätt i mötet med personer som lever i hemlöshet och som har behov av hjälp och stöd från samhället, men som av olika skäl inte själva vill eller förmår att ta initiativ till eller upprätthålla en kontakt med socialtjänsten.

Viktiga MI-principer är att:

- En förändringsprocess startar när en person av någon anledning börjar ifrågasätta exempelvis sin alkoholkonsumtion och känner motstridiga känslor, ambivalens, inför sitt drickande. Ambivalensen ses som en nödvändig faktor för förändring och MI handlar om att undersöka och främja denna.
- Försöka förstå genom ett empatiskt och reflekterande lyssnande.
- Inte argumentera när personen inte ser någon anledning att förändras utan i stället undersöka varför.
- Stärka personens tro på sin förmåga och möjligheten till förändring [48].

Motiverande samtal (MI) finns i Socialstyrelsens nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk eller beroende samt i publikationen "Behandling av spelmissbruk och spelberoende – Kunskapsstöd med rekommendationer till hälso- och sjukvården och socialtjänsten".

Läs mer om samtalsmetoden MI (Motiverande samtal)

[MI i metodguiden](#)

Ge information om vilket stöd och hjälp som finns att få

En del av de personer som lever i akut hemlöshet kan ha bristande insikt i vilket behov av vård och stöd de har, samt att de inte vet var och hur de ska söka hjälp [38]. Det är därför viktigt att den uppsökande verksamheten informerar om socialtjänstens olika delar och vilken hjälp man kan få. För personen som uppsökaren möter är det ofta till nytta att uppsökaren har kunskap om andra samhällsfunktioner som personen kan vara i behov av, som exempelvis var man kan vända sig för olika typer av vård och behandling från hälso- och sjukvården.⁵³

I de dialoger som Socialstyrelsen haft med kommunerna framhålls att det är viktigt att den uppsökande verksamheten är bred och generell i sin roll att ge information om vilket stöd och hjälp som finns att få från samhället. Det ökar förutsättningarna att kunna ge stöd och hjälp utifrån individens behov. För vissa är det viktigare att komma i kontakt med andra samhällsaktörer än socialtjänst som till exempel hälso- och sjukvården, rättsväsendet eller statliga myndigheter.⁵⁴

Påbörja en social förändringsprocess

Stöd för att tillgodose de basala behoven

Att få de grundläggande mänskliga behoven tillgodosedda är oftast prioriterat för personer som lever i hemlöshet och många gånger en förutsättning för att kunna ta emot mer långsiktigt stöd. Även om personen som uppsökaren möter kan ha behov av vård, behandling och stödinsatser från både hälso- och sjukvård och socialtjänst ser ofta den som lever i hemlöshet att det viktigaste för dem är att hitta en sovplats, få mat för dagen och kunna sköta sin hygien [38]. Det kan därför vara viktigt att det uppsökande arbetet initialt riktar in sig på att ge stöd till att tillgodose de mest basala behoven för att därefter kunna arbeta vidare med att motivera och stödja personen till mer långsiktiga hjälpinsatser [34].

Bistånd till akuta behov

Kommunen har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver.⁵⁵ Principen om kommunens yttersta ansvar innebär att enskilda kan ha rätt till bistånd i akuta nödsituationer. Det är inte reglerat vad ett akut bistånd ska innehålla, utan socialtjänsten ska göra en individuell bedömning av behov som är akuta i varje enskilt fall. Syftet med akut

⁵³ Kommunintervjuer

⁵⁴ Kommunintervjuer

⁵⁵ Se 2 kap. 1 § SoL

bistånd är primärt att avhjälpa akuta och oförutsägbara nödsituationer. Det kan exempelvis handla om att socialtjänsten beviljar ekonomiskt bistånd till mat, tillfällig logi eller hemresor inom eller utanför Sverige. Rätten till bistånd i en akut situation kan även gälla om personen genom sitt eget agerande har orsakat sitt nödläge.⁵⁶ Högsta förvaltningsdomstolen har bedömt att i de fall där en biståndssökande har speciella svårigheter att på egen hand skaffa bostad, står helt utan tak över huvudet och behovet inte kan tillgodoses på annat sätt, är socialnämnden skyldig att ordna logi.⁵⁷

När den uppsökande verksamheten möter personer som lever i hemlöshet och som inte har egna medel för att kunna lösa sitt boende för natten eller helt saknar pengar till mat kan det vara en nödsituation. Det är då viktigt att säkerställa att personen vet att det finns hjälp att få i den akuta situationen och att den uppsökande personalen erbjuder stöd om hur personen ska gå tillväga för att få hjälp.

Stöd kring praktiska hinder

Det är inte ovanligt att personer som lever i hemlöshet stöter på praktiska hinder som försvårar möjligheterna att få en förändrad livssituation. Att inte kunna ta emot post eller sakna en adress att uppge till myndighetskontakter kan medföra svårigheter när man vill söka hjälp och stöd. För att personen ska vara beredd att gå vidare i en förändringsprocess kan det vara avgörande att den uppsökande verksamheten arbetar med att hjälpa personen att lösa vissa praktiska hinder, som till exempel att personen inte är folkbokförd eller saknar id-kort och bankkonto. Stöd kring praktiska hinder kan därför vara en viktig del i det motivationsskapande arbetet [8].

När en person inte är folkbokförd och registrerad försvunnen hos skatteverket

Om Skatteverket har utrett en persons folkbokföring men kommer fram till att personens bosättningssituation är oklar, kan personen bli avregistrerad från folkbokföringen som försvunnen.⁵⁸ Det kan bero på att Skatteverket inte har fått kontakt direkt med personen, och inte heller vet var personen bor efter att ha ställt frågor till andra myndigheter och aktörer. Det kan också vara om personen uppger att hon eller han är bosatt i Sverige men inte vill eller kan lämna uppgifter om i vilken fastighet eller i vilken lägenhet man bor [49].

Innan en person blir avregistrerad ska Skatteverket informera personen om detta. Eftersom kontaktvägar kan vara svåra att hitta till personer som lever i

⁵⁶ RÅ 1995 ref. 56

⁵⁷ Se RÅ 1990 ref. 119

⁵⁸ Begreppet "försvunnen" som används inom folkbokföringen ska inte förväxlas med att vara försvunnen i polisiära sammanhang. Inom folkbokföringen innebär försvunnen att en persons bosättning är okänd.

hemlöshet finns det en risk att personen inte nås av informationen från Skatteverket. En person som lever i hemlöshet kan av uppenbara skäl ha svårt att uppgge en folkbokföringsadress och riskerar därför att registreras som försvunnen och därmed förlora de förmåner som folkbokföringen medför. Att vara registrerad som försvunnen kan påverka utbetalningar från myndigheter, som exempelvis Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten. Det kan bli också bli svårt att få tillgång till sjukvård eller hämta ut medicin.

För att kunna bli folkbokförd igen krävs det att personen gör en anmälan om flytt till Sverige till Skatteverket. I samband med anmälan behöver personen också boka ett personligt besök på ett servicekontor för identitetskontroll. Om en person saknar giltig legitimation är det viktigt att visa upp de handlingar som personen har. Personen behöver också lämna så utförliga uppgifter som möjligt som visar att och var han eller hon bor i Sverige. För en person som lever i hemlöshet är det viktigt att kunna visa var man oftast sover och i vilken kommun man vistas. Personen behöver visa om man har kontakt med sin kommun, myndigheter eller andra organisationer i samhället [49].

Folkbokförd på kommunen

En person kan bli folkbokförd på kommunen om Skatteverket bedömer att personen inte sover eller vistas återkommande på någon eller några bostadsadresser. För att kunna folkbokföras på kommunen behöver Skatteverket se att det finns en koppling till en specifik kommun samtidigt som det saknas koppling till en specifik bostadsadress. Skatteverket behöver information som visar hur personens boende- och levnadssituation ser ut. Informationen bör komma från personen själv. Har personen handlingar som styrker ens uppgifter så bör man visa upp dessa. Vid behov hämtar Skatteverket även information från andra myndigheter och från kommunen. En person som är folkbokförd på kommunen har i stort sett samma rättigheter och skyldigheter som en person som är folkbokförd på en fastighet.

Personen kan anmäla särskild postadress så att han eller hon är nåbar med post för att undvika att kontakterna med myndigheter, företag och privatpersoner försvåras [50].

När man saknar id-handling

Den som saknar giltig id-handling kan i stället låta någon annan intyga dennes identitet. Id-handlingen görs då hos polisen. Den som saknar svenskt medborgarskap behöver istället vända sig till sin ambassad.

Anställd vid kommunal eller statlig myndighet och som har en yrkesmässig relation till personen kan godkännas som identifikation med hjälp av en skriftlig försäkran och en id-handling [51].

Länka till övrig socialtjänst

Den uppsökande verksamheten har till uppgift att informera om socialtjänsten och erbjuda hjälp till grupper och enskilda som kan vara i behov av socialtjänstens hjälp och stöd.⁵⁹ Eftersom de som arbetar inom den uppsökande verksamheten vanligtvis inte fattar beslut om biståndsbedömda insatser är en viktig uppgift att agera länk till den myndighetsutövande verksamheten så att personer kan få tillgång till rätt insatser.

Internationella studier har visat att uppsökande verksamhet är effektivt för att länka personer som lever i hemlöshet till olika typer av stöd och insatser från samhället, särskilt till boendeinsatser och hälso- och sjukvård [52]. I samtal med kommunerna framkom att det kan vara svårt att få hela kedjan, från uppsök till beslut om insats, att fungera. Svårigheterna kan handla om individernas ibland låga förtroende för myndigheter eller att målgruppens komplexa stödbehov gör det svårt att möta myndighetsutövningens krav och byråkrati.⁶⁰ För en del personer kan det vara svårt att genomföra vissa aktiviteter som behövs för att socialtjänsten ska kunna göra en fullständig utredning som till exempel att hålla tider, lämna in underlag, komma på flertalet besök och upprätthålla motivationen att delta under hela utredningstiden.⁶¹

Ett lågt förtroende för myndigheter

Personer som lever i akut hemlöshet har inte sällan ett lågt förtroende för myndigheter och har negativa erfarenheter av möjligheten att få hjälp att komma ur sin hemlöshetssituation visar internationella studier [53]. Bilden av en målgrupp som saknar tillit och förtroende för socialtjänsten och andra myndigheter bekräftas även av de kommuner som Socialstyrelsen har intervjuat.

För att skapa en högre tillit till samhället rekommenderas i forskning att relationen mellan uppsökare och personer de möter bygger på förtroende och ömsesidig respekt. En annan betydelsefull faktor för att personer som lever i hemlöshet ska ta emot hjälp och stöd från myndigheter är att personens rätt till självbestämmande respekteras [53]. Det innebär att den uppsökande verksamheten behöver skapa en förtroendefull kontakt med personen, informera om vilka hjälpmöjligheter som finns samtidigt som individens eventuella ovilja att ta emot hjälp behöver respekteras.

⁵⁹ Se 3 kap. 4 § SoL

⁶⁰ Kommunintervjuer

⁶¹ Kommunintervjuer

Kunskap och ömsesidigt förtroende inom socialtjänsten underlättar för personen

Den uppsökande verksamheten möter många gånger personer med en omfattande och komplex problematik och behov av hjälp och stöd från flera olika delar av socialtjänsten och andra aktörer. För att den uppsökande verksamheten ska lyckas med att hjälpa personen att ansöka om biståndsbedömda insatser behöver personalen i den uppsökande verksamheten ha god kunskap om socialtjänstens olika insatser och ingångar.

Det kan vara till nytta om den uppsökare personen fått en relation till har utrymme i sin tjänst att kunna ge stöd i en ansökningsprocess, genom att till exempel delta i möten med myndigheterna eller stödja i att hålla tider, lämna in underlag och dylikt.⁶² Uppsökande verksamheter upplever det som framgångsrikt när det finns ett utarbetat förtroende mellan de socialsekreterare som arbetar med myndighetsutövning och de som har uppsökande uppdrag. Det är viktigt att de olika professionerna inte hamnar i motsatsförhållande till varandra, utan att det finns ett gemensamt mål att hjälpa och stödja personen. I vissa fall kan uppsökaren ha i uppgift att hjälpa personen att tillvarata sina intressen även utöver processen att lämna in en ansökan. Det kan till exempel vara att hjälpa personen att överklaga ett myndighetsbeslut. I dessa fall är det extra viktigt att vara tydlig med vilka olika roller man har för att undvika konflikt mellan olika professioner eller riskera att ytterligare skada personens förtroende för myndigheten.⁶³

En tillgänglig socialtjänst

Enligt förvaltningslagens bestämmelser ska en myndighet se till att kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla. Myndigheten ska lämna den enskilde sådan hjälp att han eller hon kan ta till vara sina intressen. Hjälpen ska lämnas i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. Den ska ges utan onödigt dröjsmål [54]. En myndighet ska vara tillgänglig för kontakter med enskilda och informera allmänheten om hur och när sådana kan tas.

I lagrådsremissen om en ny socialtjänstlag föreslås att en bestämmelse om att socialtjänsten ska vara lätt tillgänglig införs som en del av socialtjänstens övergripande mål. Att socialtjänsten ska vara lätt tillgänglig innebär exempelvis att det ska vara enkelt för enskilda att komma i kontakt med socialtjänsten, oavsett vilka individuella förutsättningar en person har. I det ingår att det ska vara lätt att ta steget att kontakta socialtjänsten. En socialtjänst som är utåtriktad, har ett gott bemötande och är synlig kan öka

⁶² Kommunintervjuer

⁶³ Kommunintervjuer

tilliten till socialtjänsten och benägenheten hos enskilda att faktiskt ta kontakt. Om enskilda undviker att ta kontakt med socialtjänsten kan socialtjänsten inte fullgöra sitt grundläggande ansvar enligt lagen, att ge stöd och hjälp till den som har behov av det. Det framhålls i samma sammanhang att det finns en tydlig koppling mellan förebyggande arbete och sänkta trösklar för kontakter med socialtjänsten, exempelvis vid uppsökande arbete. Att sänka trösklar för att komma i kontakt med socialtjänsten kan bland annat röra de personer som uppfattar att det i dag är för svårt att ha kontakt med den [11].

Att människor i akut hemlöshet ofta har komplexa behov ställer höga krav på att socialtjänsten kan vara än mer flexibla för att vara lätt tillgängliga [38]. Personer kan ha olika förmåga att delta i utredningen eller följa en planering. Socialtjänsten behöver anpassa bemötande, arbetssätt och insatser efter den person man möter. Ett exempel kan vara att rätten till ekonomiskt bistånd inte är kravlös, men kraven ska vara relevanta och måste anpassas efter varje person [55].

Ge stöd för att upprätthålla förändringsprocessen

Långsiktiga behov hos målgruppen

Personer som lever i akut hemlöshet har till stor del flera sociala problem, många har också befunnit sig i hemlöshet under många år. För att nå en långsiktig och hållbar förändring är socialtjänstens arbete viktigt för att de ska kunna få ett boende, behålla sitt boende, klara sin ekonomi och få sysselsättning [3].

Hälso- och sjukvården, inte minst beroendevården och psykiatrin, och kommunernas budget- och skuldrådgivning är andra viktiga aktörer i det arbetet. Stöden kan behöva vara långvariga och flexibla. Det är också viktigt att beakta att en person som lever i akut hemlöshet kan ha behov av att ta del av flera olika insatser från socialtjänsten samtidigt [3].

I Socialstyrelsens intervjuer med kommunerna lyfts en samstämmig bild av att de uppsökande funktionerna möter en målgrupp vars behov ställer stora krav på samverkan med till exempel andra delar i kommunen, regionen och hyresvärdar, vilket av vissa kommuner beskrivs som en utmaning. De intervjuade kommunerna uppger att det kompliceras att många personer i målgruppen har en låg tilltro till myndigheter som gör att vissa av dem undviker kontakt med socialtjänsten och hälso- och sjukvården.

Uppsökarna beskriver att den målgrupp de möter ofta också har stora svårigheter att klara de krav som de myndighetsutövande delarna av

socialtjänsten ställer i samband med ansökan och utredning av personens behov av hjälp och stöd. Det kan handla om att hålla mötestider, att lämna in underlag eller att följa planeringar.

För att den uppsökande verksamheten ska kunna bli effektiv och bibehålla sin legitimitet är det viktigt att den myndighetsutövande socialtjänsten har en beredskap att på ett adekvat vis ta emot personerna som blir uppsökta. Uppsökarna vittnar om att det ofta ligger ett långt motivationsarbete bakom att en person väljer att ansöka om stöd och hjälp. För att underlätta processen för målgruppen lyfter flera verksamheter fram att det är viktigt med en organisation som stödjer personen genom hela utredningen och som upplevs som sammanhållen och konsekvent av personen. I de fall personen inte blir mottagen med lyhördhet, respekt och individuellt anpassade krav är risken att förtroendet för myndigheten skadas ytterligare och att personen väljer att inte fullfölja sin ansökan.⁶⁴

I kommunintervjuerna framkommer också en bild av att en del personer som lever i hemlöshet har så pass omfattande problematik att trots att kommunen upprepat erbjudit och beviljat boendeinsatser så har personen, av olika skäl, svårt att bo kvar. Några intervjuade kommuner upplever att de boendeinsatser som finns att erbjuda inte är anpassade efter en mer komplex målgrupp. Det är inte alltid det fungerar att exempelvis bo nära andra personer eller med den grad av självständighet som krävs i kommunernas boenden. Bristande insikt om sina behov hos personen kan också leda till att kommunerna har svårt att motivera personen till att ta emot tillräckliga insatser i boendet vilket leder till att insatsen inte lyckas.⁶⁵

⁶⁴ Kommunintervjuer

⁶⁵ Kommunintervjuer

Kapitel 3. Samverkan

Samverkan med olika aktörer utgör en central del i det uppsökande arbetet och ingår som en kärnuppgift. Uppsökare samverkar ofta på samhälls-, grupp- och individnivå [56].

I utredningen Hållbar socialtjänst - En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47) framhålls att samverkan mellan olika samhällssektorer och olika aktörer ofta är en förutsättning för att förebygga behov av stöd och hjälp och hitta lösningar på sociala problem. En fungerande samverkan i det förebyggande arbetet kan bidra till ökad effektivitet och insatser som kommer till stånd tidigare än de annars hade gjort. Det kan också höja kvaliteten och träffsäkerheten när kompetenser från olika professioner, discipliner och kunskapsområden tas tillvara [10].

Eftersom både myndigheter och organisationer kommer i kontakt med människor som befinner sig i hemlöshet är det viktigt att hitta samarbetsformer som är anpassade utifrån de lokala förhållandena. En formaliserad och strukturerad samverkan mellan de olika aktörerna är en väg att samordna arbetet och använda de gemensamma resurserna effektivare, vilket är till gagn för den enskilde [31].

Samverkan med idéburen sektor

För personer som lever i utsatthet och hemlöshet kan både den idéburna sektorn och civilsamhället ha en viktig roll när det gäller att erbjuda hjälp och stöd. En del personer i utsatthet kan ha kontakt med den idéburna sektorn, men inte alla med socialtjänst. Den idéburna sektorn utgörs av olika frivilligorganisationer och informella nätverk som försöker stötta och hjälpa människor i utsatta situationer. De är organisatoriskt fristående från den offentliga sektorn och bedrivs i icke vinstutdelande föreningar, kooperativ, samfund, stiftelser eller liknande sammanslutningar. Inom verksamheterna som möter målgruppen finns både anställd personal och volontärer. Den idéburna sektorn kan erbjuda hjälp med basbehov som mat, möjlighet att duscha och tvätta kläder, de kan också erbjuda aktiviteter i syfte att förbättra personers sociala delaktighet, exempelvis genom samhällsorientering, hälsofrämjande insatser och kurser i svenska [57]. Den idéburna sektorn kan i sin verksamhet, ibland träffa andra grupper eller individer som lever i utsatthet än vad socialtjänsten gör. De har därför en betydelsefull roll när det gäller att uppmärksamma socialtjänsten på särskilt sårbara personer som kan ha ett behov av stöd. Socialtjänsten behöver därför:

- skaffa sig kännedom om vilka idéburna organisationer som verkar i kommunen och om möjligt etablera kontakt för samverkan,
- förhöra sig om verksamhetens önskemål om information och stöd från socialtjänsten [31].

Strukturell samverkan

Överenskommelse med regionen för vissa grupper

Kommunen ska enligt lag ingå samarbete med regionen kring vissa grupper.

5 kap. 8 a § SoL

Kommunen ska ingå en överenskommelse med regionen om ett samarbete i fråga om personer med psykisk funktionsnedsättning. Om det är möjligt bör organisationer som företräder dessa personer eller deras närstående ges möjlighet att lämna synpunkter på innehållet i överenskommelsen.

5 kap. 9 a § SoL

Kommunen ska ingå en överenskommelse med regionen om ett samarbete i fråga om personer som missbrukar alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel, dopningsmedel eller spel om pengar. Om det är möjligt bör organisationer som företräder dessa personer eller deras närstående ges möjlighet att lämna synpunkter på innehållet i överenskommelsen.

I förarbetena till 5 kap. 9 a § SoL framhåller regeringen att riskbruk, missbruk eller beroende är tillstånd där orsaker och skadeverkningar kan vara såväl sociala, psykiska som somatiska. Dessutom är problematiken ofta sammansatt och insatser behöver samordnas för att möta individens hela situation. Som exempel på insatser anger regeringen motivationsarbete, återfallsprevention, specialiserade behandlingsinsatser och *uppsökande arbete*, som i vissa fall kombineras med övrigt socialt stöd och stöd till närstående. Att både socialtjänsten och hälso- och sjukvården har viktiga uppgifter som ska värderas likvärdigt och samordnas i ett välfungerande vård- och stödsystem som utgår från individernas olika behov och önskemål framhålls också i förarbetena.⁶⁶

Idéburet offentligt partnerskap (IOP)

I kommunintervjuer framhåller flertalet kommuner att de har en eller flera IOP med lokala ideella organisationer för att kunna bedriva mer uppsökande arbete.⁶⁷ Idéburna organisationer kan besitta kunskap som kan vara viktig för kommunen att ta del av och då kan en IOP vara ett alternativ.

⁶⁶ Prop. 2012/13:77 s. 15

⁶⁷ Kommunintervjuer

Ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) är en överenskommelse och en form av samverkan mellan offentlig och idéburen verksamhet som man gör för att uppnå ett visst allmännyttigt mål.

Ett IOP kan användas när man kan konstatera att ett samarbete inte omfattas av krav på upphandling. Kraven för en IOP är:

- Partnerskapet ska bygga på ett gemensamt samverkansbehov där båda parter har ett gemensamt engagemang och ansvar för att uppnå det gemensamt formulerade målet. Det ska råda en ömsesidig samverkansrelation som bygger på tillit med syftet att uppnå ett visst samhälleligt mål, och inte på ett kommersiellt avtal.
- Målet eller målen som ska uppnås ska vara allmännyttiga, och en utgångspunkt är att det inte ska finnas några färdiga lösningar eller tjänster som kan köpas.
- Båda parter ska bidra med resurser till verksamheten. Det behöver inte handla om pengar utan den idéburna parten kan exempelvis bidra med ideellt arbete och den offentliga parten med lokaler eller administrativa resurser.⁶⁸

Effektiv samordning för ökad trygghet (EST)

EST är ett systematiskt arbetssätt för samverkan mellan i första hand kommun, polis och fastighetsbolag för att öka tryggheten i ett offentligt område. Syftet är att effektivisera det lokala trygghetsskapande arbetet och öka tryggheten genom tidiga insatser. På samhällelig nivå syftar metoden till att bygga tillitsfulla relationer mellan stat, kommun och civilsamhälle och att förebygga att fler områden får problem [58].

Inom EST sammanställs en lägesbild varje vecka i den aktuella kommunen, stadsdelen eller området för att snabbt kunna sätta in insatser mot de problem som uppstår. Kommunen, polisen och fastighetsbolagen bidrar till informationsinsamlingen som ligger till grund för lägesbilden.

Informationsinsamlingen inriktas på sådant som skapar otrygghet i en viss miljö. Det är främst de offentliga miljöerna som är i fokus, men även halvvoffentliga platser som trapphus och butiker kan inkluderas i arbetet. Sedan analyseras vilka områden som är i störst behov av insatser och i vilka områden man har störst möjlighet att påverka problembilden. Insatser prioriterad sedan utifrån analysen som parterna har gjort [58].

EST kan vara ett arbetssätt där den uppsökande verksamheten kan ha en roll, bland annat genom att uppsökande verksamheten kan få indikationer från

⁶⁸ Se Idéburet offentligt partnerskap - vägledning, SOU 2019:56 sid. 4-6

andra aktörer inom ramen för samarbetet om var det finns personer som kan vara i behov av hjälp och stöd från socialtjänsten.

Läs mer om arbetssättet EST, effektiv samordning för ökad trygghet

[Effektiv samordning för ökad trygghet \(EST\) – Socialstyrelsen](#)

Samverkan kring individen

Samverkan kan ofta behöva ske även kring individen i det enskilda fallet. Genom att ta reda på vilka andra aktörer personen har eller behöver ha kontakt med ökar personens möjligheter till ett samordnat stöd.

SIP

Om en person har behov av insatser från både hälso- och sjukvården och socialtjänsten kan kommunen och regionen upprätta en individuell plan tillsammans, vilken ofta kallas samordnad individuell plan, SIP. Planen ska upprättas om kommunen eller regionen bedömer att den behövs för att personen ska få sina behov tillgodosedda, och om personen samtycker till att den upprättas. Det räcker att en av huvudmännen gör bedömningen att en plan behöver upprättas för att skyldigheten ska inträda för båda. Andra kan också föreslå att en samordnad individuell plan ska upprättas, till exempel anhöriga, närstående eller Försäkringskassan. En samordnad individuell plan kan behöva göras om samordning efterfrågas, kompetens behövs från flera verksamheter, ansvarsfördelning behöver tydliggöras, insatser behöver ges samtidigt eller i särskild ordning, en person upplever att denne ”bollas runt” och/eller vid utskrivning från slutenvård [59, 60].

Enligt lag ska arbetet med planen påbörjas utan dröjsmål.⁶⁹ Det innebär i normalfallet att arbetet ska påbörjas inom några dagar. Tiden måste dock anpassas till behoven hos den enskilde. Ibland kan det vara nödvändigt med en omedelbar planeringsinsats från kommunen och regionen. När det är möjligt ska den individuella planen upprättas tillsammans med den enskilde. Även anhöriga, närstående eller Försäkringskassan kan ges möjlighet att delta i arbetet med planen om det är lämpligt och den enskilde samtycker till det [59, 60].

Enligt JO ska planen dokumenteras på ett sådant sätt att den enskilde ska kunna få en kopia av sin plan.⁷⁰

⁶⁹ Se 2 kap. 7 § SoL och 16 kap. 4 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), HSL

⁷⁰ JO 2003/04 s. 298

I den individuella planen ska det framgå:⁷¹

- vilka insatser som den enskilde behöver
- vilka insatser som kommunen ska svara för
- vilka insatser som regionen ska svara för
- vilka åtgärder som någon annan än regionen eller kommunen utför
- om det är kommunen eller regionen som ska ha det övergripande ansvaret för planen.

För vissa personer bör regionen och kommunen utgå från att det finns behov av en samordnad individuell plan. Det gäller personer med omfattande behov, exempelvis:

- personer som har en kombination av psykisk sjukdom och skadligt bruk eller beroende
- allvarliga psykiska tillstånd och funktionsnedsättning
- demenssjukdom och annan somatisk sjukdom [59].

Samtycke, delaktighet för den enskilde samt att planen påbörjas utan dröjsmål är viktiga principer när man upprättar en SIP [60].

Läs mer om SIP

[Kunskapsguiden om SIP](#)

Sekretess vid individsamverkan

Vid samverkan behöver regler om sekretess och tystnadsplikt beaktas. Sekretess gäller inom socialtjänsten för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men.⁷²

Sekretessgränserna inom offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL innebär att det finns en sekretessgräns runt en myndighet eller runt en självständig verksamhetsgren inom en myndighet.⁷³ När det gäller utbyte av uppgifter inom en och samma myndighet (eller inom den självständiga verksamhetsgrenen) finns det därför inga sekretessgränser enligt OSL. Det innebär t.ex. att det inte brukar finnas någon sekretessgräns mellan olika delar av socialförvaltningen, förutsatt att de ligger inom samma nämnd. I den situationen är det dock ändå inte fritt fram för personalen att utbyta uppgifter. Uppgifter som omfattas av sekretess får bara lämnas mellan

⁷¹ Se 2 kap. 7 § SoL och 16 kap. 4 § HSL

⁷² 26 kap. 1 § OSL

⁷³ 8 kap. 2 § OSL

befattningshavarna i den utsträckning som är normal eller behövlig för ett ärendes handläggning eller för verksamhetens bedrivande i övrigt. Detta brukar kallas inre sekretess.⁷⁴

Om det råder sekretess för uppgifterna

Sekretesskyddade uppgifter om en enskild får lämnas ut om den enskilde samtycker till detta.⁷⁵ Om samtycke inte finns, kan uppgifter i vissa situationer ändå lämnas med stöd av sekretessbrytande bestämmelser i 10 och 26 kap. OSL. Exempel på när sekretessbrytande bestämmelser kan bli aktuella är:

- Vid nödvändigt utlämnande – Sekretess hindrar inte att en uppgift lämnas till en enskild eller till en annan myndighet, om det är nödvändigt för att den utlämnande myndigheten ska kunna fullgöra sin verksamhet.⁷⁶
- Vid uppgiftsskyldighet – Sekretess hindrar inte att en uppgift lämnas till en annan myndighet, om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning.⁷⁷ Ett exempel på uppgiftsskyldighet är skyldigheten anmäla misstanke om att barn far illa enligt 14 kap. 1 § SoL.
- Vid nödvändig vård, behandling eller annat stöd – Uppgift om ett barn eller en närstående till barnet får lämnas från en myndighet inom socialtjänsten till en annan sådan myndighet eller till en myndighet inom hälso- och sjukvården om det behövs för att ett barn ska få nödvändig vård, behandling eller annat stöd. Detsamma gäller personer som fortgående missbrukar alkohol, narkotika eller flyktiga lösningsmedel, eller som vårdas med stöd av lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård (LPT) eller lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård (LRV). Detsamma gäller även för uppgift om en gravid kvinna eller någon närstående till henne, om uppgiften behöver lämnas för en nödvändig insats till skydd för det väntade barnet.⁷⁸
- Vid vissa uppgifter om brott eller i brottsförebyggande syfte – se 10 kap. 18 a–20 §§ och 21–24 §§ OSL.

⁷⁴ Se SOU 2003:99 s.260 ff. Mer allmänt om inre sekretess finns i handboken: Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten (2021)

⁷⁵ 12 kap. 2 § OSL

⁷⁶ 10 kap. 2 § OSL

⁷⁷ 10 kap. 28 § OSL

⁷⁸ Se 26 kap. 9 § OSL

Kapitel 4. Centrala faktorer i det uppsökande arbetet – en summering

Syftet med den här vägledningen är att stödja kommunerna att utveckla och stärka sitt uppsökande arbete riktat till vuxna som är eller riskerar att bli hemlösa. I detta avslutande kapitel summeras centrala faktorer och viktiga områden i det uppsökande arbetet.

- **Anpassning av verksamheten efter lokala behov**

Kommuner skiljer sig mycket åt och den uppsökande verksamheten behöver vara anpassad efter de lokala förutsättningar som råder. För att den uppsökande verksamheten ska bli så träffsäker som möjligt kan socialtjänsten behöva skaffa sig en bild över hur de lokala behoven ser ut och anpassa sin uppsökande verksamhet efter det. Anpassningar efter lokala behov kan till exempel handla om att ta ställning till hur många uppsökare som behövs, vilka tider dessa ska arbeta, på vilka platser de ska befinna sig och vilka aktörer som är viktiga samarbetspartners.

Den uppsökande verksamheten behöver finnas i de miljöer som personer i behov av socialtjänstens hjälp befinner sig i och under tiden de befinner sig där. Den kan vara i miljöer som till exempel frivilligorganisationers mötesplatser, inne i stadsmiljö, i regionernas verksamheter och vid bosättningar eller andra specifikt utpekade platser.

- **Samverkan på både struktur- och individnivå**

Den uppsökande verksamheten möter många gånger personer som har behov av hjälp och stöd från flera olika delar av socialtjänsten och även andra verksamheter. Samverkan utgör därför en central del i det uppsökande arbetet. En formaliserad och strukturerad samverkan mellan den uppsökande verksamheten och andra relevanta aktörer är en väg att samordna arbetet och använda de gemensamma resurserna effektivare, vilket är till gagn för de personer som lever i en utsatt situation och som har omfattande stödbehov.

Samverkan behöver också ofta ske kring varje individ. Med personens medgivande kan en uppsökare behöva ta reda på vilka andra aktörer en person har eller behöver ha kontakt med och sedan arbeta för att individen erbjuds insatser som är samordnade.

- **Kompetens och kunskap inom den uppsökande verksamheten**

Uppsökare kan ställas inför svåra situationer och behöver ha kunskaper och förmågor som gör att man kan bemöta och kommunicera med personer i kris. Ett gott bemötande är viktigt för att människor ska vilja och våga söka det stöd som de har behov av. Socialtjänstens bemötande behöver präglas av respekt och lyhördhet och bygga på frivillighet. En ändamålsenlig

Uppsökande verksamhet kännetecknas av att de som arbetar uppsökande har förmågan att anpassa sitt bemötande och sitt stöd efter den individ de möter.

En viktig uppgift för den uppsökande verksamheten är att informera målgruppen om socialtjänstens olika delar och vägleda och hänvisa de personer som de möter till rätt hjälp och stöd. Personalen inom den uppsökande verksamheten behöver därför ha god kännedom om socialtjänstens insatser men även kunskap om ingångar till andra samhällsinstanser, som exempelvis var man kan vända sig för olika typer av vård och behandling från hälso- och sjukvården. Uppsökarnas uppgift att informera och vägleda underlättas om de har en förmåga att skapa tillit och relation till personerna inom målgruppen.

- **Att möta och ge individanpassat stöd till en utsatt målgrupp**

Att få de grundläggande mänskliga behoven tillgodosedda är oftast det mest prioriterade för personer som lever i akut hemlöshet. Det kan därför vara viktigt att det uppsökande arbetet initialt riktar in sig på att ge stöd till att tillgodose de mest basala behoven såsom någonstans att sova, mat och möjlighet att sköta sin hygien. Personer som lever i hemlöshet kan stöta på en del praktiska hinder som försvårar möjligheterna till att kunna förändra sin situation. För att kunna komma vidare kan det vara viktigt för personen att lösa de praktiska hindren såsom att ha ett giltigt ID-kort, ett bankkonto och en adress där man kan ta emot post.

Personer som lever i akut hemlöshet har behov av att det initiala stödet som ges av den uppsökande verksamheten är flexibelt och anpassat efter vad personen själv önskar hjälp med i den akuta situationen. Därefter kan man arbeta vidare med att motivera och stödja personen till mer långsiktiga hjälpinsatser. Målet med socialtjänstens uppsökande verksamhet är att se till att enskilda får rätt stöd och hjälp av socialtjänsten. Kontinuitet, synlighet och god relation med målgruppen är viktiga ledord i det vardagliga uppsökande arbetet.

- **Att tillgodose långsiktiga behov hos målgruppen**

För att personer som lever i hemlöshet ska kunna få en förändrad situation är tillgången till socialtjänstens insatser viktiga. Personer som lever i akut hemlöshet kan ha ett lågt förtroende för myndigheter och ha negativa upplevelser av möjligheten att få hjälp. Uppsökarnas uppgift är att göra en god överlämning till annan verksamhet. För att den uppsökande verksamheten ska kunna bli effektiv och bibehålla sin legitimitet är det viktigt att den myndighetsutövande socialtjänsten har en beredskap att ta emot personerna som blir uppsökta. Det kan vara fördelaktigt med tydliga rutiner för hur socialtjänsten ska tillgodose de långsiktiga behoven för målgruppen och att uppsökarna om möjligt ges utrymme att stötta personen under processen. Personen kan behöva individanpassade insatser parallellt med vård och behandling från hälso- och sjukvården under en lång tid.

Referenser

1. Regeringskansliet Socialdepartementet. Regeringens strategi för att motverka hemlöshet 2022–2026 [Elektronisk resurs]; 2022.
2. Socialstyrelsen. Förebygga och motverka hemlöshet – Analys och förslag för fortsatt arbete inom socialtjänsten [Elektronisk resurs]; 2021.
3. Socialstyrelsen. Kartläggning av hemlösheten 2023 : personer i hemlöshet i behov av socialtjänsten. [Stockholm]: Socialstyrelsen; 2024.
4. SCB. Utrikes födda i Sverige. 2024. Hämtad 2024-10-16 från: <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/utrikes-fodda-i-sverige/>
5. Socialstyrelsen. Öppna jämförelser av att motverka hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden. 2023. Hämtad 2024-09-09 från: <https://www.socialstyrelsen.se/statistik-och-data/oppna-jamforelser/socialtjanst/motverka-hemloshet/>
6. Kunskapsguiden. Modellen Bostad först. 2023. Hämtad 2024-09-09 från: <https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/ekonomiskt-bistand/hemloshet/modellen-bostad-forst/>
7. Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU). SBU:s upplysningstjänst, Vilken sammanställd forskning finns om uppsökande verksamhet inom socialt arbete för personer med komplex psykiatrisk problematik i utsatthet? . 2024. Hämtad 2024-09-09 från: <https://www.sbu.se/ut202404>
8. Andersson B. Erfarenheter av uppsökande arbete med vuxna och unga vuxna. Göteborg: FoU i Väst/GR; 2010.
9. Andersson B. Finding ways to the hard to reach-considerations on the content and concept of outreach work. European Journal of Social Work. 2013; 16(2):171-86.
10. Hållbar socialtjänst : en ny socialtjänstlag. Slutbetänkande av Utredningen Framtidens socialtjänst (SOU 2020:47). Stockholm: Norstedts juridik; 2020.
11. Lagrådsremiss, En förebyggande socialtjänstlag för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter. 2024:
12. Socialstyrelsen. Till dig som är skyldig att anmäla oro för barn - Information för dig som är anmälningsskyldig enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen [Elektronisk resurs]; 2022.
13. Beijer U. På männens villkor : om hemlösa kvinnor i Stockholm. <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/ekonomiskt-bistand/riksnormen/Hemloshet/> redaktörer: Weddig Runquist och Hans Swärd Stockholm : Carlsson, 2000; 2000.
14. Beijer U, Andréasson S. Gender, hospitalization and mental disorders among homeless people compared with the general population in Stockholm. European journal of public health. 2010; 20:511-6.
15. Beijer U, Scheffel Birath C, DeMartinis V, Af Klinteberg B. Facets of Male Violence Against Women With Substance Abuse Problems: Women With a Residence and Homeless Women. J Interpers Violence. 2018; 33(9):1391-411.

16. Wenzel S, Leake B, Gelberg L. Risk Factors for Major Violence Among Homeless Women. *Journal of Interpersonal Violence*. 2001; 16:739-52.
17. Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU). SBU:s upplysningstjänst, Vilken betydelse har relationer mellan personer som ger professionellt stöd vid komplex psykiatrisk problematik och deras klienter? . 2024. Hämtad 2024-09-09 från: <https://www.sbu.se/ut202402>
18. Nationella vård- och insatsprogram. Delaktighet i vård, stöd och omsorg, Depression och ångestsyndrom. 2024. Hämtad 2024-09-09 från: <https://www.vardochinsats.se/depression-och-aangestsyndrom/kommunikation-och-delaktighet/delaktighet-i-vaard-stoed-och-omsorg/>
19. Järkestig Berggren U. Personligt ombud : social praktik i medicinsk diskurs. Växjö: Institutionen för vårdvetenskap och socialt arbete, Växjö universitet; 2006.
20. Kunskapsguiden. Boendeinsatser. 2023. Hämtad 2024-09-03 från: <https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/psykisk-ohalsa/schizofreni/boendeinsatser/>
21. Socialstyrelsen. Nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende : stöd för styrning och ledning : 2019. Stockholm: Socialstyrelsen; 2019.
22. The European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA). Perspectives on drugs; Comorbidity of substance use and mental health disorders in Europe. 2016.
23. SOU 2021:93. Från delar till helhet : en reform för samordnade, behovsanpassade och personcentrerade insatser till personer med samsjuklighet. Stockholm: Regeringskansliet; 2021.
24. Inspektionen för vård och omsorg. Samverkan för patienter och brukares välbefinnande - Missbruks- och beroendevården [Elektronisk resurs]: Inspektionen för vård och omsorg; 2016.
25. Eliasson B, Segerstedt E, Jansson M. Vägen från beroende – rak eller krokig? [Elektronisk resurs] uppföljning av mångbesökare inom missbruks- och beroendevård: Kommunförbundet i Norrbottens län; 2013.
26. Socialstyrelsen. Metodguiden, Case Management,. 2019. Hämtad 2024-09-09 från: <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/evidensbaserad-praktik/metodguiden/case-management/>
27. Socialstyrelsen. Stöd för socialtjänsten i arbetet med att förebygga avhysningar. [Stockholm]: Socialstyrelsen; 2022.
28. Brown RT, Goodman L, Guzman D, Tieu L, Ponath C, Kushel MB. Pathways to Homelessness among Older Homeless Adults: Results from the HOPE HOME Study. *PLoS One*. 2016; 11(5):e0155065.
29. Brown RT, Kiely DK, Bharel M, Mitchell SL. Factors associated with geriatric syndromes in older homeless adults. *J Health Care Poor Underserved*. 2013; 24(2):456-68.
30. Funk AM, Greene RN, Dill K, Valvassori P. The Impact of Homelessness on Mortality of Individuals Living in the United States: A Systematic Review of the Literature. *J Health Care Poor Underserved*. 2022; 33(1):457-77.

31. Socialstyrelsen. Vägledning för socialtjänsten i arbetet med EU/EES-medborgare : EU/EES-medborgares rätt till socialt bistånd, möjligheter och ansvar i mötet med EU/EES-medborgare i utsatta förhållanden, ansvar för barn och unga. [Stockholm]: Socialstyrelsen; 2020.
32. Socialstyrelsen. Sex mot ersättning : utbildningsmaterial om stöd och hjälp till vuxna. Stockholm: Socialstyrelsen; 2011.
33. Kunskapsguiden. Vad är sex mot ersättning? 2023. Hämtad 2024-09-03 från: <https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/vald-och-fortryck/sex-mot-ersattning-vuxna/vad-ar-sex-mot-ersattning/>
34. Connolly JA, Joly LE. Outreach with street-involved youth: A quantitative and qualitative review of the literature. Clinical Psychology Review. 2012; 32(6):524-34.
35. Ander B, Svensson J. Trötta fötter och svåra frågor, uppsökande arbete bland ungdomar. Möten i mellanrummet : socialt förebyggande arbete med ungdomar. Stockholm: Gothia; 2005.
36. Kunskapsguiden. Trygghet och säkerhet. 2021. Hämtad 2024-09-09 från: <https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/psykisk-ohalsa/yrkesintroduktion-for-baspersonal-som-arbetar-med-personer-med-psykisk-funktionsnedsattning/trygghet-och-sakerhet/>
37. Kunskapsguiden. Om bemötande i socialtjänsten. 2022. Hämtad 2024-09-09 från: <https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/arbetsmetoder-och-perspektiv/bemotande-i-socialtjansten/om-bemotande-i-socialtjansten/>
38. Omerov P, Gransjön Craftman Å, Mattsson E, Klarare A. Homeless persons' experiences of health- and social care : A systematic integrative review. Health & Social Care in the Community : Hindawi Limited; 2020.
39. Socialstyrelsen. Det vi inte ser – om bemötande av personer med psykisk ohälsa i hälso- och sjukvården. Webbutbildning 2023. Hämtad 2024-09-09 från: <https://utbildning.socialstyrelsen.se/learn/signin>
40. Samlat stöd för patientsäkerhet. Suicid och suicidförsök. 2024. Hämtad 2024-09-09 från: <https://patientsakerhet.socialstyrelsen.se/risker-och-varuskador/varuskador/suicid/>
41. Socialstyrelsen. Förebygga suicid – om bemötande i socialtjänsten. Webbutbildning 2023. Hämtad 2024-09-09 från: <https://utbildning.socialstyrelsen.se/learn/course/external/view/elearning/446/forebygga-suicid-om-bemotande-i-socialtjansten>
42. Nationella vård- och insatsprogram. Förebygga och hantera hot och våld. 2024. Hämtad 2024-10-16 från: <https://www.vardochinsats.se/schizofreni-och-liknande-tillstaand/foerebyggande-insatser/foerebygga-och-hantera-hot-och-vaald/>
43. Nationella vård- och insatsprogram. Gott bemötande, Schizofreni och liknande tillstånd. 2024. Hämtad 2024-09-09 från: <https://www.vardochinsats.se/schizofreni-och-liknande-tillstaand/kommunikation-och-delaktighet/gott-bemotande/>
44. Socialstyrelsen. Vägar till ökad delaktighet : kunskapsstöd för socialtjänsten om arbete med stöd och service enligt LSS. Stockholm: Socialstyrelsen; 2017.

45. Socialstyrelsen. Underlätta för personer med autism i möten med socialtjänsten. Stockholm: Socialstyrelsen; 2019.
46. Kunskapsguiden. Olika sätt att förebygga utmanande beteende. 2017. Hämtad 2024-09-09 från: <https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/funktionshinder/utmanande-beteende/olika-satt-att-forebygga-utmanande-beteende/>
47. Socialstyrelsen. Att förebygga och minska utmanande beteende i LSS-verksamhet : ett kunskapsstöd med rekommendationer för chefer, verksamhetsansvariga och personal. Stockholm: Socialstyrelsen; 2015.
48. Socialstyrelsen. Metodguiden, MI (Motiverande samtal). 2019. Hämtad 2024-09-10 från: <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/evidensbaserad-praktik/metodguiden/mi-motiverande-samtal/>
49. Skatteverket. När din bosättning är okänd för Skatteverket. 2024. Hämtad 2024-09-10 från: <https://www.skatteverket.se/privat/folkbokforing/flyttanmalan/nardinbosattningarokandforskatteverket.4.31cd5698188734479d5c70.html>
50. Skatteverket. Personer folkbokförda på kommunen. Hämtad 2024-10-16 från: <https://skatteverket.se/offentligaaktorer/folkbokforing/personerfolkbokfordapakommunen.4.6e8a1495181dad54084151a.html>
51. Polismyndigheten. Giltiga id-handlingar när du ansöker om pass eller nationellt id-kort. 2023. Hämtad 2024-10-16 från: <https://polisen.se/tjanster-tillstand/pass-och-nationellt-id-kort/besok-passexpedition/giltiga-id-handlingar/>
52. Lee W, Donaldson LP. Street Outreach Workers' Understanding and Experience of Working with Chronically Homeless Populations. *Journal of Poverty*. 2018; 22(5):421-36.
53. Bond L, Wusinich C, Padgett D. Weighing the options: Service user perspectives on homeless outreach services. *Qualitative Social Work: Research and Practice*. 2022; 21(1):177-93.
54. Socialstyrelsen. Handläggning och dokumentation : handbok för socialtjänsten. [Stockholm]: Socialstyrelsen; 2021.
55. Socialstyrelsen. Ekonomiskt bistånd : handbok för socialtjänsten. [Stockholm]: Socialstyrelsen; 2021.
56. Socialstyrelsen. Socialt fältarbete med barn och unga : en kartläggning av uppsökande och förebyggande socialt fältarbete i kommunal regi. [Stockholm]: Socialstyrelsen; 2022.
57. Kunskapsguiden. Insatser för att motverka hemlöshet. 2023. Hämtad 2024-09-10 från: <https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/ekonomiskt-bistand/hemloshet/insatser-vid-hemloshet/>
58. Socialstyrelsen. Effektiv samordning för ökad trygghet (EST) – exempel. 2021. Hämtad 2024-09-10 från: <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/barn-och-unga/unga-som-begar-brott/exempel-brottsforebyggande-metoder/effektiv-samordning-for-okad-trygghet-est/>
59. Kunskapsguiden. Samordnad individuell plan. 2019. Hämtad 2024-09-10 från: <https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/aldre/samordnad-individuell-planering-sip/samordnad-individuell-plan/>

Uppsökande arbete riktat till vuxna som är eller riskerar att bli hemlösa

60. Sveriges kommuner och landsting. Använd SIP - ett verktyg vid samverkan : för alla över 18 år, vuxna och äldre. [Stockholm]: Sveriges Kommuner och Landsting; 2019.

Bilaga 1 – Metod

Arbetet med att ta fram vägledningen - sammanfattning

I arbetet med att ta fram denna vägledning har Socialstyrelsen:

- Genomfört individuella intervjuer medrepresentanter från 16 kommuner. I intervjuerna har en till flera yrkesverksamma med olika befattningar och roller deltagit. Intervjuerna syftade till att undersöka hur det uppsökande arbetet bedrivs idag, vilka framgångsfaktorer och utmaningar som kommunerna upplever i sitt uppsökande arbete.
- Genomfört gruppseminarier med representanter från samma 16 kommuner. Vid varje seminarietillfälle deltog yrkesverksamma från tre till fyra kommuner. Under seminarierna var fokuset att få fram kommunernas behov av vägledning samt önskemål om vägledningens form.
- Haft en remissrunda med fem kommuner.
- Genomfört dialog med Socialstyrelsens råd för frågor om missbruk och beroende i syfte att inhämta erfarenheter från ideella organisationer. Dels om organisationernas eventuellt egna uppsökande arbete och dels deras upplevelser av socialtjänstens uppsökande arbete.
- Genomfört en litteratursökning och tagit del av relevanta rapporter på området i syfte att inhämta aktuellt kunskapsläge.
- Haft dialog med Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) om aktuellt kunskapsläge inom uppsökande arbete samt tagit del av resultatet av tidigare frågeställningar som Socialstyrelsen ställt till SBU inom närliggande områden. Socialstyrelsens dialog med SBU inom ramen för denna vägledning berörde huruvida det skulle vara fruktbart att ställa en ny, bredare fråga kring uppsökande arbete riktat till vuxna personer i hemlöshet. SBU:s bedömning utifrån tidigare litteratursökningar inom området är att det inte skulle ge ett nytt resultat.

Intervjuer med kommuner

22 kommuner tillfrågades direkt om medverkan utifrån följande kriterier:

- Kommunen var en av de tio med högst akut hemlöshet i hemlöshetskartläggningen
- Kommunen var en av de tio med högst hemlöshet totalt i hemlöshetskartläggningen

Uppsökande arbete riktat till vuxna som är eller riskerar att bli hemlösa

- Kommunen har svarat ”ja” på frågan i öppna jämförelser om man arbetar uppsökande mot hemlöshet.
- Viss geografisk spridning

Kommunerna kunde också själva anmäla intresse av att vara med på intervjuer. Fokus på intervjuerna var att få tag i en beskrivning över hur kommunerna idag arbetar med uppsökande arbete riktat mot hemlösa samt hur kommunerna själva ser på den lokala hemlöshetsproblematiken.

Följande kommuner tackade ja till att delta i arbetet med vägledningen: Göteborg, Helsingborg, Huddinge, Järfälla, Jönköping, Lund, Malmö, Norrköping, Sollentuna, Solna, Stockholm, Södertälje, Tyresö, Uppsala, Varberg och Västerås.

Ett frågeunderlag har använts i intervjuerna med kommunerna. Underlaget har skickats på förhand och guiden har sedan följts under intervju. Svaren under intervjuerna har antecknats och sedan sammanställts.

Sammanställningen har återkopplats till kommunerna under efterföljande seminarium och kommunerna har getts möjligheter att korrigera, ge synpunkter eller bekräfta att vi har uppfattat informationen de gett på rätt sätt. Underlaget bilägges.

Seminarium med kommuner

Under seminarium delades kommunerna in i grupper om 3-4 kommuner efter kommunstorlek. Samma kommuner deltog som deltog i de första intervjuerna.

Remissrunda med kommuner

När det fanns ett utkast till vägledningen har fem kommuner tillfrågats om de vill läsa och komma med synpunkter. Dessa fem var Malmö, Lund, Huddinge, Västerås och Järfälla. Vägledningen har sedan omarbetats efter kommentarer.

Seminarium med Socialstyrelsens råd för frågor om missbruk och beroende

Ett seminarium har hållits med Socialstyrelsens råd för frågor om missbruk och beroende för att samla in deras syn på frågan.

Uppsökande arbete riktat till vuxna som är eller riskerar att bli hemlösa

Följande frågor ställdes till rådet:

1. Vad ser ni att kommunerna behöver förbättra i sitt uppsökande arbete riktat mot personer i hemlöshet? (Finns det lokala skillnader?)
2. Har ni erfarenhet av uppsökande arbete? Och vilka är era lärdomar i det arbetet?
3. Finns det något ni vill skicka med oss i arbetet med att ta fram en vägledning riktad till kommunerna?

Litteratursökning

En litteratursökning har gjorts och underlag för dessa bifogas metodbilagan.

Litteratursökning – frågor och sökord

En litteratursökning har genomförts med hjälp av informationsspecialist på Socialstyrelsen. Sökningen gjordes i februari 2024. Sökningen fokuserades på uppsökande arbete riktat till vuxna som är eller riskerar att bli hemlösa. Systematiska översikter från hela världen eftersöktes. Avhandlingar, vetenskapliga artiklar, grå litteratur från myndigheter och patient- och brukarföreningar begränsades till främst norden och Sverige.

Engelska och svenska sökord användes så som varianter på out reach work, out reach programs, homeless, unstable accommodation, community service och social service.

I arbetet genomfördes följande databaser och källor:

Social science premium collection, PsycInfo + PsycArticles, SocIndex with fulltext och Swepub med flera.

Utöver detta har ytterligare artiklar, rapporter och litteratur i ämnet tillförts förstudien genom tidigare kännedom, intervjuer och sökningar.

Resultat av litteratursökning

Totalt fångades 154 underlag upp i sökningen varav fem systematiska översikter, 23 vetenskapliga artiklar från norden, 58 vetenskapliga artiklar från övriga världen, 11 bokkapitel, 18 böcker, 5 doktorsavhandlingar, 7 konferensbidrag samt 27 rapporter.

Väldigt kortfattat konstateras att de systematiska översikterna till stor del handla om hemlöshet och hemlösas behov av somatisk vård samt hur uppsökande arbete kan användas i den aspekten.

Bilaga 1.2 Följebrev som skickades till kommunerna med förfrågan om att delta i intervjuer:

Till den del av socialtjänsten som ansvarar för hemlöshet och eventuellt uppsökande arbete riktat mot vuxna.

Hej!

Socialstyrelsen har fått i uppdrag av regeringen att ta fram en vägledning för uppsökande arbete riktat till vuxna som är eller riskerar att bli hemlösa och kan ha behov av stöd från socialtjänsten. Uppdraget är en del av regeringens nationella strategi för att motverka hemlöshet. Socialstyrelsen ska slutrapportera uppdraget senast den 31 januari 2025.

Som en del i uppdraget vill vi intervjua ett tjugotal kommuner i syfte att undersöka hur det uppsökande arbetet bedrivs i kommunerna idag och vilket behov och önskemål om kunskapsstöd som finns. Intervjuerna kommer att bestå av två delar, vid två olika tillfällen.

Vi är mycket intresserade av att intervjua er i xxxx kommun utifrån att ni xxxx.

Det vi önskar från er är:

- En till två representanter från er kommun som deltar i en intervju via Teams, under ca en timme. Syftet med intervjun är att undersöka hur hemlöshetsproblematiken ser ut i er kommun samt om/hur uppsökande arbete riktat mot vuxna i hemlöshet bedrivs.
- En till två representanter, företrädesvis samma som ovan, som deltar i en gruppintervju via Teams. Gruppintervjun sker tillsammans med andra kommuner som är i liknande storlek, under ca 1-2 timmar. Syftet med denna del är att undersöka behov och önskemål vad gäller en vägledning för det uppsökande arbetet.

När ni väljer ut representanter till intervjuerna skulle vi gärna, om möjligt, träffa både en operativ och en strategisk roll. Exempelvis en uppsökande socialsekreterare samt en chef eller verksamhetsutvecklare inom socialtjänsten.

Bifogat mailet finns ett underlag med de frågor som kommer att lyftas under den första intervjun. I uppdraget med denna vägledning har vi avgränsat det uppsökande arbetet till att omfatta målgruppen i akut hemlöshet och personer med osäkra boendeförhållande. Intervjuerna kommer inte att beröra kommunernas arbete med att förebygga avhysningar.

Uppsökande arbete riktat till vuxna som är eller riskerar att bli hemlösa

Vi hoppas ni har möjlighet att delta i detta arbete så att vi får förutsättningarna att ta fram ett så bra och relevant kunskapsstöd som möjligt.

Vänligen återkom till oss så snart som möjligt med besked om ni kan medverka, så återkommer vi med förslag på tider:

Sofia.liden@socialstyrelsen.se

Hillevi.andersson@socialstyrelsen.se

Vi ser fram emot ert svar och hoppas att vi hörs!

Sofia Lidén och Hillevi Andersson
Utredare

SOCIALSTYRELSEN

Avdelningen för kunskapsstyrning för socialtjänsten

Vägledning för socialtjänsten 1

106 30 Stockholm

Växel 075-247 30 00

www.socialstyrelsen.se

Sveriges kunskapsmyndighet för vård och omsorg

Bilaga 1.3 Underlag till individuella intervjuer med kommunerna

Problembeskrivning

- Hur skulle ni beskriva hemlöshetsproblematiken i er kommun?
- Vad är era största utmaningar när det kommer till hemlöshet?
- Gör ni någon systematisk kartläggning av antalet hemlösa i er kommun? Och i så fall på vilket sätt?
- Upplever ni att ni har verktyg att motverka hemlösheten med? I vilken utsträckning
- Var hämtar ni information/vägledning/metodstöd/inspiration kring socialtjänstens arbete med att motverka hemlöshet idag?
- Arbetar ni idag uppsökande med hemlöshet?

Frågor till kommuner som har ett pågående uppsökande arbete

- Vilket är det främsta skälet till att er kommun valt/beslutat om att bedriva uppsökande arbete?
- Hur definierar ni uppsökande arbete?
- Hur ser er målgrupp för uppsökande arbete ut?
- Hur är ni organiserade?
- Hur bedrivs arbetet?
 - I vilka miljöer arbetar ni uppsökande?
 - Använder ni någon särskild metod i det uppsökande arbetet?
 - Vilka aktörer samverkar de uppsökande funktionerna med?
 - Dokumenterar ni erat uppsökande arbete? Om ja, hur?
 - Har de uppsökande funktionerna befogenhet att utföra någon form av myndighetsutövning, i sådana fall vilken?
- Har ni genomfört någon uppföljning/utvärdering av erat uppsökande arbete? Om ja, vad har framkommit?
- Vad upplever ni har varit framgångsrikt?
- Vad upplever ni har varit svårt eller problematiskt?

Frågor till kommuner som inte har ett uppsökande arbete

- Vilket är det främsta skälet till att er kommun valt/beslutat att inte bedriva uppsökande arbete?
- Ser ni behov av att arbeta uppsökande?
- Förekommer det diskussioner på någon nivå om att införa ett uppsökande arbete?
- Har ni något annat utåtriktat arbete mot målgruppen?
- Har ni samarbete med någon annan aktör vad gäller målgruppen personer i akut hemlöshet?

Bilaga 1.4 Underlag till gruppseminarium med kommunerna

Uppsökande arbete riktat till vuxna som är eller riskerar att bli hemlösa

Socialstyrelsen har fått i uppdrag av regeringen att ta fram en vägledning för uppsökande arbete riktat till vuxna som är eller riskerar att bli hemlösa och kan ha behov av stöd från socialtjänsten. Uppdraget är en del av regeringens nationella strategi för att motverka hemlöshet.

Intervjuer med kommuner

Som en del i uppdraget har vi genomfört individuella intervjuer med 16 kommuner. Den första intervjun syftade till att undersöka hur hemlöshetsproblematiken ser ut i er kommun samt hur uppsökande arbete riktat mot vuxna i hemlöshet bedrivs.

Den andra intervjun om uppsökande arbete syftar till att diskutera behov och önskemål vad gäller innehåll och form för vägledningen. Dessa intervjuer kommer att genomföras i grupper om tre till fyra kommuner, med en till två representanter från varje kommun. Grupperna är indelade efter kommunstorlek. Intervjuerna sker digitalt.

Frågor till gruppintervjun

1. Vi kommer inleda med att gå igenom en sammanställning om vad som framkommit i de tidigare intervjuerna med er kommuner, samt inhämta era reflektioner kring resultatet.
2. På sida två i detta underlag ser ni en lista på områden som vi tänker att vägledningen kan innehålla. Vi önskar era synpunkter kring dessa. Vad är mest prioriterat, vad är mindre relevant och vad har vi missat?
3. Slutligen kommer vi att vilja lyssna in era önskemål kring vägledningens form. Hur tänker ni att vägledningen skulle kunna vara utformat för att göra mest nytta för er?

Förslag på innehåll i vägledningen:

- Hemlöshet (kort om definition, omfattning, orsaker och konsekvenser)
- Beskrivning av olika sårbara grupper som lever i hemlöshet
- Målgruppen för socialtjänstens uppsökande arbete
- Nuvarande kunskapsläge om uppsökande arbete

Uppsökande arbete riktat till vuxna som är eller riskerar att bli hemlösa

- Juridiska förutsättningar
 - Socialtjänstens och kommunens ansvar och möjligheter till uppsökande arbete
- Olika sätt att organisera sitt arbete utifrån lokala förutsättningar och storlek på kommunen
- Metoder och arbetssätt för det uppsökande arbetet
- Arbetet med att länka till myndighetsutövande verksamheter
- Samverkan med andra aktörer

Bilaga 1.5 Dokumentation av informationssökning

Databas: Social science premium collection Databasleverantör: Proquest Datum: 2024-02-01			
Ämne: Uppsökande arbete för att motverka hemlöshet			
Sökning gjord av: Lisa Keskitalo			
På uppdrag av: Sofia Lidén, KST/VSO1			
Söknr	Termtyp *)	Söktermer	Databas/ Antal ref. **)
1.	DE/FT/ti, ab	MAINSUBJECT.EXACT("Homeless people") OR title(homeless* OR "unstable accommodation*" OR "unstable housing*" OR "housing instabilit*" OR "housing emergency" OR unsheltered OR unhoused OR "unstably housed" OR "rough sleeping" OR "sleeping rough") OR abstract(homeless* OR "unstable accommodation*" OR "unstable housing*" OR "housing instabilit*" OR "housing emergency" OR unsheltered OR unhoused OR "unstably housed" OR "rough sleeping" OR "sleeping rough")	63,473
2.	FT/ti, ab	MAINSUBJECT.EXACT("Social services") OR MAINSUBJECT.EXACT("Social workers") OR MAINSUBJECT.EXACT("Integrated services") OR title("Social service*" OR "social intervention*" OR "social work*" OR "community service*" OR "integrated service*" OR "social care*" OR "welfare worker*") OR abstract("Social service*" OR "social intervention*" OR "social work*" OR "community service*" OR "integrated service*" OR "social care*" OR "welfare worker*")	236,827
3.	DE/FT/ti,	MAINSUBJECT.EXACT("outreach programs") OR title("social outreach") OR abstract("social outreach")	7,923
4.		1 – 3 AND	60
5.	FT/ti, ab	title("systematic review" OR "comprehensive review" OR "integrative review" OR "systematic literature review" OR "comprehensive literature review" OR "integrative literature review" OR "systematic literature search" OR "meta-analysis" OR "meta-analyses" OR "meta-analytic review") OR abstract("systematic review" OR "comprehensive review" OR "integrative review" OR "systematic literature review" OR "comprehensive literature review" OR "integrative literature review" OR "systematic literature search" OR "meta-analysis" OR "meta-analyses" OR "meta-analytic review")	
6.		4 AND 5	1
7.		1 AND 3 AND 5 (dubletter ej räknade)	2
8.		4 AND Scholarly journals; peer-review ; English (dubletter ej räknade)	34

ProQuest databaser:

*) DE= Kontrollerade ämnesord från ASSIA:s thesaurus. KW=Fritexttermer som söks samtidigt i Title (TI), Abstract (AB), Descriptor (DE), och Identifier (ID) fälten. FT = Fritextterm/er.

**) De fetmarkerade referenserna finns nedspårade.

Dokumentation av informationssökning

Databas: PsycInfo + PsycArticles Databasleverantör: Ebsco Datum: 2024-02-01 Ämne: Uppsökande arbete för att motverka hemlöshet Sökning gjord av: Lisa Keskitalo På uppdrag av: Sofia Lidén, KST/VSO1			
Söknr	Termtyp *)	Söktermer	Databas/ Antal ref. **)
1.	DE/FT/TI, AB	MM ("Homeless") OR TI (homeless* OR "unstable accommodation*" OR "unstable housing*" OR "housing instabilit*" OR "housing emergency" OR unsheltered OR unhoused OR "unstably housed" OR "rough sleeping" OR "sleeping rough") OR AB (homeless* OR "unstable accommodation*" OR "unstable housing*" OR "housing instabilit*" OR "housing emergency" OR unsheltered OR unhoused OR "unstably housed" OR "rough sleeping" OR "sleeping rough")	14,768
2.	DE/FT/TI, AB	DE "Social Services" OR DE "Social Workers" OR DE "Integrated Services" OR TI ("social service*" OR "social intervention*" OR "social work*" OR "community service*" OR "integrated service*" OR "social care*" OR "welfare worker*") OR AB ("Social service*" OR "social intervention*" OR "social work*" OR "community service*" OR "integrated service*" OR "social care*" OR "welfare worker*")	85,163
3.	DE/FT/TI, AB	DE "OUTREACH programs" OR TI ("social outreach") OR AB ("social outreach")	1,430
4.		1 – 3 AND	30
5.	FT/TI, AB	TI ("systematic review" OR "comprehensive review" OR "integrative review" OR "systematic literature review" OR "comprehensive literature review" OR "integrative literature review" OR "systematic literature search" OR "meta-analysis" OR "meta-analyses" OR "meta-analytic review" OR systematic AND review) OR AB ("systematic review" OR "comprehensive review" OR "integrative review" OR "systematic literature review" OR "comprehensive literature review" OR "integrative literature review" OR "systematic literature search" OR "meta-analysis" OR "meta-analyses" OR "meta-analytic review")	
6.		4 AND 5	0
7.		1 AND 3 AND 5	2
8.		4 AND Academic journals ; English	25

Ebsco databaser:

*) DE = Descriptor (fastställt ämnesord i databasen). FT/default fält = fritextsökning i fälten för "all authors, all subjects, all keywords, all title info (including source title) and all abstracts". FT/TI, AB = fritextsökning i fälten för titel och abstract. ZX = Methodology. + = Termen söks inklusive de mer specifika termerna som finns underordnade.

**) De fetmarkerade referenserna finns nedsparde.

Dokumentation av informationssökning

Databas: SocIndex with fulltext Databasleverantör: Ebsco Datum: 2024-02-01 Ämne: Uppsökande arbete för att motverka hemlöshet Sökning gjord av: Lisa Keskitalo På uppdrag av: Sofia Lidén			
Söknr	Termtyp *)	Söktermer	Databas/ Antal ref. **)
1.	DE/FT/TI, AB	DE "HOMELESSNESS" OR DE "HOMELESS persons" OR TI (homeless* OR "unstable accommodation*" OR "unstable housing*" OR "housing instabilit*" OR "housing emergency" OR unsheltered OR unhoused OR "unstably housed" OR "rough sleeping" OR "sleeping rough") OR AB (homeless* OR "unstable accommodation*" OR "unstable housing*" OR "housing instabilit*" OR "housing emergency" OR unsheltered OR unhoused OR "unstably housed" OR "rough sleeping" OR "sleeping rough")	10,849
2.	DE/FT/TI, AB	DE "SOCIAL services -- Practice" OR DE "SOCIAL workers" OR TI ("Social service*" OR "social intervention*" OR "social work*" OR "community service*" OR "integrated service*" OR "social care*") OR AB ("Social service*" OR "social intervention*" OR "social work*" OR "community service*" OR "integrated service*" OR "social care*")	83,387
3.	DE/FT/TI, AB	DE "OUTREACH programs" OR TI ("social outreach") OR AB ("social outreach")	408
4.		1 - 3 AND	14
5.		TI ("systematic review" OR "comprehensive review" OR "integrative review" OR "systematic literature review" OR "comprehensive literature review" OR "integrative literature review" OR "systematic literature search" OR "meta-analysis" OR "meta-analyses" OR "meta-analytic review" OR systematic AND review) OR AB ("systematic review" OR "comprehensive review" OR "integrative review" OR "systematic literature review" OR "comprehensive literature review" OR "integrative literature review" OR "systematic literature search" OR "meta-analysis" OR "meta-analyses" OR "meta-analytic review")	
6.		4 AND 5	0
7.		1 AND 3 AND 5	0
8.		4 AND Academic journals ; English	10

Ebsco databaser:

*) DE = Descriptor (fastställt ämnesord i databasen). FT/default fält = fritextsökning i fälten för "all authors, all subjects, all keywords, all title info (including source title) and all abstracts". FT/TI, AB = fritextsökning i fälten för titel och abstract. ZX = Methodology. + = Termen söks inklusive de mer specifika termerna som finns underordnade.

**) De fetmarkerade referenserna finns nedsparade.

Dokumentation av informationssökning

Databas: Swepub med flera Databasleverantör: KB Datum: 2024-02-01			
Ämne: Uppsökande arbete för att motverka hemlöshet			
Sökning gjord av: Lisa Keskitalo			
På uppdrag av: Sofia Lidén, KST/VSO1			
Söknr	Termtyp *)	Söktermer	Databas/ Antal ref. **)
Swepub/KB 2024-02-01			
1.	Ämne/FT	(ämne:(hemlöshet) OR ämne:(homelessness)) AND (ämne:(Socialt arbete) OR ämne:(Social omsorg) OR ämne:(social work)) OR (hemlös* OCH uppsök*) OR (homeless* AND outreach*)	62
2.		1 AND doktorsavhandlingar 1 AND vet. tidskriftsartiklar 1 AND bokkapitel 1 AND rapporter 1 AND forskningsöversikter	6 (5) 26 (21) 8 (7) 7 (5) 1
Libris (KB) 2024-01-31			
3.	Ämne/FT	(ämne:(hemlöshet) OR ämne:(homelessness)) AND (ämne:(Socialt arbete) OR ämne:(Social omsorg) OR ämne:(social work)) OR (hemlös* OCH uppsök*) OR (homeless* AND outreach*)	76
4.		3 AND avhandlingar 3 AND böcker 3 AND artikel/kapitel	2 49 (19) 21 (12)
HTA database (2024-02-01)			
5.	FT	(homeless*) AND (outreach*) AND (social)	1
Google 2024-02-01			
6.	FT	hemlöshet and uppsökande and socialtjänst and forskning and type pdf	
Enskilda webbplatser (myndigheter och organisationer)			
Exempel på sökord: hemlöshet ; uppsökande ; outreach ; homelessness ; hjemløshed (danska)			
Även browsing på ämnessidor om sociala frågor/hemlöshet			
7.		Sveriges Stadsmissioner	1
8.		Statens beredning för social och medicinsk utvärdering, SBU	1
9.		FORTE: Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd	1
10.		Regionala HTA i Sverige	1
11.		Myndigheten för vård- och omsorgsanalys	1
12.		Sveriges allmännyttiga bostadsföretag, SABO	1
13.		Fokhelseinstituttet, Norge Sökning: homelessness	1

Uppsökande arbete riktat till vuxna som är eller riskerar att bli hemlösa

14.	Vidensbanken Danmark	1
15.	Det nationale forsknings- og analysecenter for velfærd, VIVE, Danmark	2
16.	Sveriges kommuner och regioner SKR	0
17.	Räddningsmissionen	0
18.	FOU i Sverige: projektdatabas inom forskning i hela Sverige	0
19.	Vetenskapsrådet	0
20.	Jämställdhetsmyndigheten	0
21.	Roks – Riksorganistionen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige	0
22.	Vinnova	0
23.	Riksförbundet för social och mental hälsa, RSMH	0
24.	Kronofogdemyndigheten	0
25.	Frälsningsarmén	0

***) De fetmarkerade referenserna finns nedspårade.

Uppsökande arbete riktat till vuxna som är eller riskerar att bli hemlösa

Uppsökande arbete riktat till vuxna som är eller riskerar att bli hemlösa (artikelnr 2025-1-9415) kan laddas ner från socialstyrelsen.se/publikationer.